

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XLII

januar 2010

številka: 1

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

14251/2010

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih
• EKO kotiček

CE – izjava o skladnosti za žagan les

Drago Pogorevc, dipl. inž. str.

Z vstopom Slovenije v EU, katere osnovno načelo je: prost pretok ljudi, blaga in storitev, moramo tudi pri nas upoštevati EU direktive. Slovenija je z uvedbo zahteve direktive v svojo zakonodajo leta 2000 sprejela Zakon o gradbenih proizvodih, ki zahteva, da morajo vsi nosilni gradbeni proizvodi imeti oznako CE. Med te proizvode spada tudi les za nosilne gradbene konstrukcije (ostrešje). Veljavnost te direktive za žagan les je od 1. 9. 2009 dalje.

CE znak ni znak kakovosti, kot večina misli, ampak je obvezen znak, s katerim dokazujemo, da je proizvod skladen z zahtevanimi predpisi in predstavlja predpogoj za prost dostop do enotnega evropskega trga. Izjavo o skladnosti CE izda proizvajalec, ko zadosti pogojem direktive in SIST EN 14081-1.

Pogoji, ki jih moramo zagotoviti v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, d. d., da bomo lahko na naše proizvode (žagan les za nosilne konstrukcije) dajali oznako CE:

- uvesti sistem potrjevanja skladnosti in nalog za zagotovitev zahtevanih značilnosti proizvoda in predvsem za njihovo stalnost,
- standard predpisuje sistem 2+, kar pomeni, da je za proizvod potreben certifikat o skladnosti notranje kontrole proizvodnje,
- pooblaščen certifikacijski organ za ta primer je ZAG (Zavod za gradbeništvo Ljubljana).

Osnovni gradbeni material za konstrukcije je masiven les, ki ima lahko pravokoten prerez (žagan les) ali okroglega. Če želimo les uporabiti za nosilne konstrukcije, moramo poznati njegove mehanske lastnosti, kot so trdnost, gostota, modul elastičnosti. Les mora biti razvrščen v trdnostne razrede, npr.: C 18, C 24, C 30 ... Razvrščanje se lahko izvaja vizualno ali strojno. Razvrščanje izvajamo po standardu SIST EN 14081-1 in SIST DIN 4074-1.

Zaradi zelo zahtevnih metod in postopkov smo v GG SG pristopili k skupnemu projektu v okviru Slovenije »Razvrščanje

leseni konstrukcijskih elementov po trdnosti«, ki ga izvaja Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo Ljubljana.

Aktivnosti, ki so potekale v letu 2009:

- priprava vzorcev za razrez in preizkušanje v okviru projekta (260 kosov),
- udeležba na štirih delavnicah, kjer smo se učili razvrščati les,
- prisotnost na delavnici, kjer smo les porušili na posebni stiskalnici in nato primerjali vizualno razvrstitev z dejansko izmerjeno,
- priprava poslovnika notranje kontrole proizvodnje rezanega lesa,
- začetni preizkus tipa proizvoda,
- zunanji kontrolni preizkus,
- začetna preveritev proizvodnje,

- zunanji pregled notranje kontrole proizvodnje.

V letu 2010 bomo pričeli z uvedbo notranje kontrole v proizvodnjo na točno v poslovniku določena mesta, z izpolnjevanjem potrebne dokumentacije in neke proti koncu prvega kvartala prosili za prvi pregled notranje kontrole proizvodnje certifikacijski organ ZAG Ljubljana. Po uspešni pridobitvi »certifikata notranje kontrole, poročila o prvem preizkusu tipa, dokumentiranega poročila o preiskavah proizvoda« bomo lahko naše proizvode označevali z oznako CE – izjava o skladnosti proizvoda, katere vsebina je predpisana v tehnični specifikaciji harmoniziranega standarda.

		CE oznaka skladnosti je sestavljena iz:
01234		Znaka CE, kot je podan v direktivi 93/68/EEC
AnyCo Ltd, PO Box 21, B-1050		Identifikacijska oznaka organa pristojnega za certificiranje tovarniške kontrole proizvodnje (FPC)
07		Oznaka proizvajalca
01234-CPD-00234		Zadnji dve številki leta v katerem je bila namešena oznaka
EN 14081-1		Številka FPC certifikata
Structural timber		Št. evropskega standarda
C24 (S10) Dry graded		Opis produkta
Species code WPCA		
Grading standard EN 338 + DIN 4074-1		in informacije o reguliranih značilnostih
Reaction to fire D-s2,d0 (Table C.1)		
Durability class 4		

mag. Bogdan Šega   BF, Oddelék za lesarstvo   Vizualno razvrščanje konstrukcijskega žaganega lesa / 41

Primer označevanja skladnosti CE za rezan les

Priprava lesa za razrez vzorcev

Primer lomljenja vzorcev v laboratoriju ZAG

Očistimo Slovenijo

Mika Medved, univ. dipl. ing. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

V januarju je začela teči akcija »Očistimo slovenijo«, ki jo skupaj z društvom Ekologi brez meja organizira Zavod za gozdove Slovenije. Ideja za izvedbo akcije prihaja iz Estonije, kjer so pod geslom „Let's do it“ v enem dnevu zbrali več kot 10.000 ton odpadkov, ki so bili na ilegalnih (črnih) odlagališčih. Akcija je imela izjemen medijski odmev tudi v širšem evropskem prostoru.

V Sloveniji akcije čiščenja okolja potekajo že vrsto let. Gozdarji smo v preteklosti že bili pobudnik akcij čiščenja in smo kar za nekaj ton navlake, predvsem starih avtomobilskih karoserij, očistili naše gozdove. Prav tako so bili različna društva in prostovoljne organizacije (turistična društva, lovci, ribiči, planinci), pa tudi šole pobudniki kot tudi soudeleženci čistilnih akcij, ki so praviloma potekale v aprilu, s poudarkom na 22. aprilu - dnevu Zemlje.

Cilj letošnje akcije »Očistimo slovenijo« je organizirati največjo prostovoljno čistilno akcijo v zgodovini Slovenije, ki bo enotno potekala 17. aprila, združuje pa se z aktivnostmi ob dnevu Zemlje (22. april).

V okviru Zavoda za gozdove Slovenije bo akcija potekala v več sklopih:

1. **popis nelegalnih odlagališč smeti v gozdnem prostoru,**
2. **izdelava digitalnega katastra nelegalnih odlagališč in ureditev baze podatkov,**
3. **sodelovanje v čistilni akciji 17. aprila 2010,**
4. **osveščanje prebivalcev Slovenije o okoljski problematiki.**

Popis večjih nelegalnih odlagališč smeti v gozdu po krajevnih enotah ZGS že poteka. Tudi na naši območni enoti bodo revirni gozdarji do konca marca, v skladu s pravili o evidentiranju nelegalnih odlagališč odpadkov, popisali divja odlagališča. Na tej podlagi bo za vso Slovenijo oblikovan kataster teh odlagališč. Bralce Viharnika zato tudi vabimo, da se v akcijo vključite in nas opozorite na nepravilnosti v vašem okolju.

V naslednjih številkah Viharnika se bomo v okviru Ekološkega kotička trudili, da zapišemo čim več podatkov, ki se nanašajo na okolje in naš odnos do njega. Veseli bomo vaših pobud in tudi kritične besede.

Nekaj misli z gozdne učne poti Stari grad

Drago Zagorc, univ. dipl. inž. gozd.

Spomladi sva jo z »mojo« spet mahnila po gozdni učni poti na Stari grad nad Radljami, prav gotovo eni najlepših in najbolj opremljenih gozdnih učnih poti. Hodila sva kot po navadi, jaz spredaj s fotoaparatom v rokah, ona pa je drobila počasi za menoj. Porajale so se mi nekatere misli, ki sem jih potem premeleval vse leto, brskal po literaturi, obiskal še nekatere druge učne poti na tej in oni strani meje.

Najprej sem razmišljal, da bi obiskovalec, ki ni iz stroke, v teh lepo urejenih gozdnih sestojih pač lahko dobil toliko znanja, da bi si poljudno napisan sestavek o gozdu veliko bolj plastično predstavljal, kot si ga sedaj in bi mu bilo branje v užitek.

Naslednja misel me je obšla, ko sva prišla na položni del gozda pod grebenom, kjer so tako razkošno cveteli petelinčki. Gozd se nenehno spreminja, informacije na poti pa ne, torej bi morali pot oživiti in obiskovalce povabiti, da jo obiskujejo skozi vse leto. Na razgledišču pod Starim gradom in še drugod sem videl, da je zob časa načel objekte na poti.

Sedaj je napočil čas, da o tem nekaj napišem. K prispevku prilagam nekaj fotografij, da z njimi in s podnapisi podkrepim napisano.

Gozdne učne poti v Sloveniji

Povzeto po: Tone Lesnik, Razvoj gozdnih učnih poti in njihov pomen za turizem, Ljubljana 2006, in Poročilo o delu Zavoda za gozdove Slovenije, Ljubljana 2008.

Na pobudo gozdarja dr. Milana Ciglerja sta l. 1974 nastali prvi gozdni učni poti v Sloveniji, to sta Gozdna učna pot na Grmado (Šmarna gora) in Gozdna učna pot Bistra (pri Vrhnikih). Namenjeni sta bili izobraževanju javnosti o gozdu in naravi. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije je bilo l. 2008 91 učnih poti z gozdno tematiko. Nastale so običajno na pobudo prizadevnih posameznikov, ki so pridobili sodelavce in zbrali finančna sredstva. Načrtno delo je trajalo le do otvoritve poti. Pri njihovem nastajanju ni bila zagotovljena dolgoročna zavezanost za njihovo vzdrževanje in delovanje. V ZGS so delo z gozdnimi učnimi potmi umestili v dejavnosti javne gozdarske službe in s tem zagotovili njihovo upravljanje, redno in investicijsko vzdrževanje. Gozdne učne poti so označene poti skozi gozd, dolge večinoma do 5 km, opremljene s tablamiz

besedili, zemljevidi, fotografijami in napravami, namenjenimi izobraževanju o funkcijah gozda ter ekološkemu osveščanju. Namenjene so šolarjem, dijakom, rekreativcem in vsem drugim. Na leto jih obiše 15.000 do 20.000 obiskovalcev. Za večino gozdnih učnih poti so izdelani vodniki ali zgibanke.

Gozdne učne poti na gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec

Na gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec je deset gozdnih učnih poti, Pahernikova pot pa je v fazi nastajanja. Gozdne učne poti so nastale po zamislih gozdarjev, ponekod v sodelovanju s šolami. Interes so pokazale občine, ki so sodelovale pri izdaji vodnikov in zgibank, ter drugi. Poti so namenjene šolarjem in dijakom in drugim obiskovalcem. Večinoma imajo lokalni pomen, nekatere pa postajajo pomemben del turistične ponudbe.

Poučna vsebina gozdnih učnih poti, povzeta iz vodnikov oz. zgibank, je v glavnem naslednja: predstavitev drevesnih vrst, razvoj gozda in vrste gozda, biotopi, tla, voda, varovalni pomen gozda, gozdne živali in lov, razgled in krajina, misli o gozdu, kulturna dediščina.

Poti so večinoma srednje zahtevne, nekatere so tudi zahtevnejše (Stari grad, Plešivec, Rahtel), sprehajalna pot, po kateri bi lahko peljali voziček, pa je le Tičnica.

Komentar:

- le redki obiskovalci imajo s seboj vodnik oz. zgibanko, saj so le-ti težko dostopni na začetku poti;
- informacijska vsebina poti je stabilna in se ne spreminja ali dopolnjuje glede na letne čase, uporabnike poti ipd.;
- poučna vsebina poti je na različnih gozdnih učnih poteh precej podobna;
- gozdne učne poti ne dajejo obiskovalcem koristnih znanj, ki bi pojasnjevala nekatera aktualna dogajanja in procese v okolju.

Pri načrtovanju in gradnji novih gozdnih učnih poti in ob večjih vzdrževalnih delih ponujam nekaj zamisli:

- v središču kraja naj bi bila informacijska tabla s podatki o poti in z obvestilom, kje je mogoče dobiti vodnik ali zgibanko;
- cilj poti je, da jo obiskovalci obiskujejo skozi vse leto, zato bi bilo primerno o spremembah, ki jih prinašajo letni časi, obveščati obiskovalce prek lokalnih medijev in na informacijski tabli v središču kraja;

- poučne vsebine bi bilo smiselno dograjevati in prilagoditi raznim aktualnim vprašanjem. Stoletja in desetletja so bila potrebna, da je stroka spoznala in pojasnila nekatera spoznanja o gozdu: pomen trajnosti, mnogonamensko ravnanje z gozdom, sonaravno gospodarjenje, funkcije gozda. Danes se zdi, ko poslušamo in gledamo ali beremo medije, da je vse razumljivo in jasno, pa tako samoumevno in pregledno le ni. Znanje iz gozda bi nam lahko pojasnilo pomen in ogroženost dreves v urbanem okolju, pomen njihovega vpliva na dušenje hrupa, čiščenje zraka, vpliva na ekstremne temperature, vetrovne razmere, na ugodno počutje. Potem posameznih dreves ali drevoredov in skupin dreves ne bi tako zlahka pustili posekati za kakšen parkirni prostor, prizidek ipd. Obiskovalce bi lahko seznanili z možnimi doživetji, ki jih ponuja gozd: rekreacijo, motive za fotografiranje, zbiranje rastlin za herbarij, možnosti za druženje, teme za razgovore, opazovanje divjadi, poslušanje ptic. Znan je rek: Združiti prijetno s koristnim. Zakaj ne bi obiskovalce poučili o zdravilnih zeliščih, divjih rastlinah v prehrani, nabiranju gob? Morda so ogrožene nekatere vrste gob prav zato, ker večina obiskovalcev nabira le štiri ali pet vrst, če bi bil ta seznam jedilnih gob obsežnejši, bi bile gobe veliko manj ogrožene.

Komu so poti namenjene?

Po analizi Lesnika so poti namenjene predvsem šolski mladini. Ko pa o stvari malo globlje razmisliš, bi bilo potrebno obiskovalce, ki so jim poti namenjene, le bolj podrobno razčleniti.

Lokalne poti

Voziček z malim otrokom je mogoče peljati le po redko kateri učni poti. Bi pa bile mamice z otrokom za tako pot zelo hvaležne. Male otroke poučne vsebine prav malo zanimajo, oni povsod iščejo le igro. Zakaj jim ne bi ustregli in na poti napravili kakšno primerno igralo, rogovilo, po kateri bi lahko plezali, hlod, po kateri bi se obešali? Rdeči kapici ali Janku in Metki bi v gozdu čisto drugače prislunili kot v sobi. In če bi bili tam zraven še klopca in informacijska tabla, bi prišla tudi babica ali dedi do manjkajočega znanja ali zasluženega počitka. Tudi šolarji bi se na teh igralih prav radi preizkusili in mimogrede pridobili še potrebna znanja, ki jih pot ponuja. Rekreativci in mazohisti, ki imajo pred očmi samo kondicijo in tekmovalnost, ki se tudi nimajo časa kaj

dosti ozreti po informacijskih tablah in še manj prebirati vodnik, bi bili zadovoljni s spominsko knjigo, v kateri bi vedno znova preverjali, če so šli po poti največkrat. Za znanost pa bi dobili zanimiv podatek o obisku poti. Sanjači bi na poti meditali o to- in onstranskih problemih in zadevah in se mimogrede poučili o gozdu itd. Zakaj pa ne bi gozdarji obiskovalcev povabili na skupni ogled poti in jih pogostili s

skodelico čaja iz gozdnih sadežev?

Gozdne turistične poti

Te poti bi morali čim bolj povezati z drugimi vsebinami. Kot primer navajam gozdno učno pot Zelena učna pot Teber v Črni, ki bi jo podaljšali na razgledišče nad Dolino smrti in vsebinsko povezali z rudarskima muzejema v Črni in na Glančniku ter bi poleg gozdarske poučne

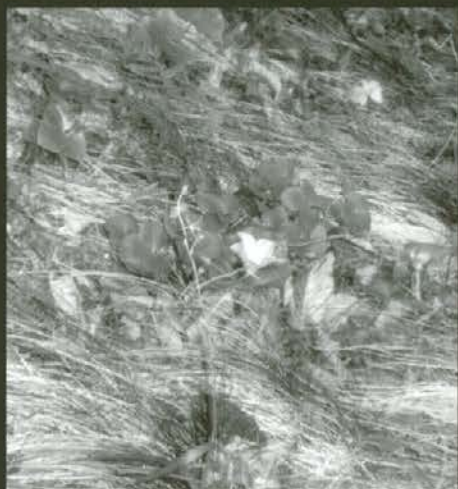
vsebine predstavili zgodovino rudarjenja, škode po imisijah in sanacijo močno poškodovane krajine. S poti in razgledišč se odpirajo impresivni pogledi na južna pobočja Šumahovih peči, kjer so rudniški rovi iz časov, ko so v zgornji Mežiški dolini pričeli rudariti, in na uničeno krajino zaradi rudniških plinov in vračanje vegetacije ter pogled na Žerjav z nekdanjimi obrati topilnice.

Pomladna preproga petelinčkov, belih, vijoličastih, modrih, je tako lepa kot poljana narcis pod Golico ali tisoči zvončkov, ki sem jih videl pod Kumom.

Kjer gozd ne more varovati hiš, so namestili močne ograje iz nekdanjih železniških pragov

Jeseni nas razveseljujejo le redke cvetlice

Prelepe markacije z lepimi mislimi nam kažejo pot

Vodna funkcija gozda in jesenska preproga bršljana

Objekte na poti načenja zob časa. Dokaz o obisku poti je smetnjak, ki je bil jeseni še bolj poln kot spomladi.

Tečaj varnega dela z motorno žago pri Ledineku z Ojstrice

Vladimir Petrič, univ. dipl. inž. gozd.,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Kot povsod po Sloveniji Zavod za gozdove tudi v Območni enoti Slovenj Gradec organizira tečaje varnega dela z motorno žago. V Krajevni enoti Dravograd smo 8. in 9. oktobra 2009 za lastnike gozdov organizirali dvodnevni tečaj, kjer se je zbralo šestnajst tečajnikov. K sodelovanju smo povabili predavatelje in inštruktorje iz Srednje gozdarske in lesarske šole iz Postojne. Prvi dan je tečaj potekal v prostorih Kmetijsko-gozdarske zadruga

Temeljita priprava na teren

Kabinetna priprava

Sprejem domačinov

tesno povezan z gozdom in delom v njem, saj je že njihov prvi vnuk Ožbi zelo zagret za delo v gozdu in ima v primeru okvare ene motorne žage pripravljeno že drugo.

Dravograd, kjer so se tečajniki seznanili z osnovnimi deli motorne žage, njenim vzdrževanjem in servisiranjem. Vsi so svoje motorne žage sčistili, podmazali in nastavili delovanje (prost tek in tek pod polnim plinom), zbrusili verige in ostrino tudi preizkusili.

Drugi dan smo se zbrali na kmetiji Ledinek na Ojstrici, kjer so nas prijazno sprejeli domačini. Tu so tečajniki osvajali tehnike podžagovanja, podiranja, prežagovanja in kleščanja. Vsak je moral sam, seveda ob budnem opazovanju inštruktorjev, podreti vsaj eno drevo in ga izdelati do kraja. Pri tem ni manjkalo vprašanj in podoživljanja doživljajev iz prakse, saj večina lastnikov sama dela v gozdu in se jim je pri delu dogodila že marsikatera neprijetna izkušnja.

Kot organizator tečaja se vsem na Ledinekovi domačiji lepo zahvaljujem za topel sprejem in bogato pogostitev. Opazil sem tudi, da bo Ledinekov rod še dolgo

Počitek po napornem delu

Neurja poškodovala ceste

Franc Jurač

Lanskoletna neurja so naredila veliko škodo na gozdno kamionskih cestah. Poškodovane in uničene ceste je bilo treba temeljito popraviti in usposobiti za varno vožnjo. Posnetek je z območja Mislinje, kjer so bile ceste precej poškodovane.

Lionsi na 11. mirovniškem festivalu v Slovenj Gradcu

Kornelija Marzel

Člani Lions kluba Slovenj Gradec smo se ponovno udeležili tradicionalnega Mirovniškega festivala, ki ga je Mestna občina Slovenj Gradec ob dnevu OZN letos organizirala že enajstič. Tokratni festival je bil še posebej živahen. Morda je k temu

prispevala tudi okrogla obletnica, 20 let, odkar je Slovenj Gradec prejel častni naziv glasnika miru.

Naslov letošnjega festivala je bil »Ti in jaz – prijatelja v različnosti«. Udeleženci smo s prikazom aktivnosti posameznih društev in organizacij, z druženjem, spoznavanjem, izmenjavo mnenj, idej, izkušenj in dobrih praks opozorili, da je temelj dobrih medsebojnih odnosov spoštovanje vsakega in vseh ne glede na morebitno raso, spol, pripadnost ali kakršno koli drugo okoliščino. Lions klub Slovenj Gradec je bil ustanovljen v začetku leta 1996. Deluje na območju koroške regije s sedežem v Slovenj Gradcu. Klub je nepridobitno društvo, trenutno združuje 37 članov in

članic. Dejavnost kluba je pretežno usmerjena v humanitarno pomoč, pri čemer imajo prednost slepi in slabovidni. V trinajstih letih svojega delovanja je klub zbral in podaril sredstva (tudi opremo, pripomočke ...) v višini okoli 105.000 EUR.

Tudi v prihodnosti bomo poskušali pravočasno zaznati stiske posameznikov in jim v okviru zmožnosti kluba pomagati. Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili vsem sponzorjem in donatorjem, ki so nam s svojimi prispevki pomagali pri izpolnjevanju našega poslanstva.

Lionistični pozdrav, WE SERVE – POMAGAMO!

Od leve proti desni člani LC kluba Slovenj Gradec: Tone Gašper, Janko Štimnikar, Kornelija Marzel, Marjan Gobec, Hubert Dolinšek in Peter Prikeržnik

Navadni riček – toter, navadna lodra

K. Valtl

Zima je in vsi stremimo k temu, da se ne bi prehladili. Mnogi zato prisegajo na doma pripravljene pripravke, ki nam prav tako pomagajo pri različnih zdravstvenih tegobah. Eno takšnih domačih zdravil je tudi totrovo olje, ki velja za zelo zdravilno, a le redkokje ga še dobimo. Pa povejmo nekaj več o tej čudoviti rastlini ričku.

Opis: rastlina je izredno šibka. Ima dobro razvejano glavno korenino. Iz listne rozete zraslo steblo je pokončno, visoko od 0,3 do 1 m in rahlo dlakavo. Steblo in listi so najbolj podobni lanu, socvetje pa je rumeno cvetoč grozd. Cvetovi so po zgradbi podobni cvetovom ostalih križnic. Kljub temu da spada med križnice, se povečini oprahuje sam. Plod je hruščast lušček, v katerem so zelo drobna semena rdečkaste barve.

Pomen: po drugi svetovni vojni so ga začeli kot oljnico načrtno pridelovati v Avstriji, Belgiji na Nizozemskem in v Rusiji. Pridelovanje rička je oživelo na Koroškem, in sicer za pridobivanje olja, ki ga v tej regiji imenujejo totrovo olje.

Seme rička vsebuje od 33-42 % olja, katerega sestava je enkratna. Olje je zelo bogato s polinasičenimi maščobnimi kislinami. Olje vsebuje tudi manj kot 4 % sicer škodljive »eruka« kisline, manjši kot pri drugih oljnih križnicah je delež glukozinolatov. Olje je bogato še z vitaminom E, ki je hkrati antioksidant nenasičenih maščobnih kislin.

V ljudski medicini so nekoliko pekoče olje uporabljali za zdravljenje želodčnih težav in opeklin, olje pa je tudi dobra preventiva proti raku in ulkusnim obolenjem ter pri sladkorni bolezni.

V zadnjem obdobju ga omenjajo tudi kot prekrivno rastlino v sistemih obdelave tal brez pluga, ki jo zaradi izpodrivanja plevelov še posebej uvrščajo v skupino rastlin za sonaravno kmetovanje. Prav tako jo prištevajo med nizkstroškovne rastline za podor.

Botanična pripadnost: navadni riček – *Camelina sativa* –, spada v družino križnic.

Izvorna rastlina je divji riček, ki je bil pogost plevel na naših njivah in ob poteh. V nemško govorečih deželah so ga imenovali »nepravi lan«.

Pridelovanje: rastna doba rička znaša 90-100 dni. Uspeva praktično povsod, tudi na večji nadmorski višini, ni zahteven za tla in vremenske razmere. Čezmerno deževje povečuje delež olja v semenih. Riček sejemo v kolobarju po temeljiti jesenski obdelavi za žiti ali okopavinami. Priporočen medvrstni razmik je od 20-25 cm. Za setev potrebujemo 6-10 kg semen/ha. Riček sejemo v marcu ali najpozneje v začetku aprila.

Žanjemo ga, preden se prično luščki prezati, to je od sredine do konca julija. Po slovenskih podatkih lahko pridelamo od 800 do 1200 kg semena/ha. Ta zdrava alternativa bi se morala čim večkrat znajti na naših mizah in njivah, ker je zares trpežna rastlina.

Viri: Martina Bavec, Ekološko kmetijstvo, 2001

Navadna konoplja – *Cannabis sativa*

Martina Cigler

Leta 2007 sem bila v Celovcu v sosednji Avstriji na »Bioprazniku« in zaneslo me je k stojnici ekološkega kmeta, ki se je ukvarjal z vzgojo in predelavo navadne industrijske konoplje. Ali ste vedeli, da se da iz konoplje napraviti okusen mlečen napitek z okusi vanilje, kave, jagode in čokolade? Zelo je dober. Vlakna se porabijo za tekstilno industrijo, kar ostane, pa spremenijo v brikete in služi kot kurivo. Zares vsestranska rastlina, ki je ne bi smeli pozabiti; pa naj napišem nekaj o njej.

Pomen

Konoplja je pomembna zaradi grobih in čvrstih vlaken, ki so zelo odporna proti vlagi. Zelo pogosto so jo uporabljali v vrvarski industriji za izdelavo ribiških mrež, različnih tkanin, šotorov, v papirni industriji, v gradbeništvu, za kurjavo in podobno. Lesni del s pridom uporabljajo za izdelavo umetnih vlaken, kartonov in

za gradbeni material. V Evropi je cilj pridelave konoplje ta, da bi jo gojili kot vlakna za ligninsko-celulozni material za papir, za gradbene plošče, za izolacijski material pri gradnjah in za kurivo. Seveda pa jo bi lahko gojili za proizvodnjo olja, ki ga bi hladno stiskali iz semen, kar ostane od stiskanja olja, pa se uporabi za oljne pogače in celo zdravila. Semena vsebujejo do 35 % maščobe z veliko vsebnostjo linolne in linolenske kisline. Tehnična vlakna so različne kakovosti. Rastline z moškimi cvetovi imajo mehka in močna vlakna, ki so po kakovosti dobra in primerna za platno. Ženske rastline imajo groba vlakna, ki so primerna za izdelovanje vrvi. Če pa se konoplja preže, zelena ostanejo vlakna mehka in fina kot pri lanu. Barva konopljinih vlaken je lahko umazano rumena, zelenkasto siva, kovinsko siva ali pa celo skoraj bela.

Pa še nekaj o olju, ki je zelo koristno

Konopljinu olje ima jedno število v mejah od 140 do 167, v povprečju pa 159. Z mehanskim hladnim stiskanjem lahko iztisnemo do 28 % olja. Rafinirano olje sodi po barvi in okusu med kakovostnejša olja. Najbolj uporabno je takšno olje za konzerviranje rib in v slaščičarski industriji. Kot lahko sušeče olje s prisotnostjo nenasičenih maščobnih kislin omogoča

uporabo konopljinu olja za proizvodnjo mila, firneža in oljnih barv. Olje lahko uporabljamo kot jedilno, njegovo pridobivanje pa je v Evropi neomejeno. Okus ima po travnatem soku, zato slovi kot specialiteta. Dosega ceno med oljčnim in sezamovim oljem.

Še kolobar

Konopljo sejemo običajno na žitna strnišča za enoletnimi stročnicami in okopavinami, lahko pa tudi za travo in zeljem. Uvrščamo jo med rastline, ki dobro prenašajo vrnitev na isto njivo. V primeru gnojenja s hlevskim gnojem pa prenaša tudi monokulturo. Konoplja je zelo primeren prejšnji posevek za prava žita. Z uvedbo konoplje lahko v kolobarju z žiti uspešno zatremo konkurenčne plevelce, kar pa velja tudi za kolobarje, v katere so vključene okopavine.

Zgodbo razvoja šentanelskih turističnih kmetij in duhovnega vodje tega projekta Jožeta Logarja nam je v verzih poslal naš upokojeni sodelavec Kajžer.

Šentanel - turizem na kmetijah od rojstva do danes

Na Brdinjah na svet je privekal,
v Kotljah pri sveti Marjeti krstili so ga,
od Jožefa ime je »pojerbal«,
v Šentanelu sčastili so ga.

Priznamo ali ne, tako bilo je!
Vseh sort gnarja smo dobili,
v turizem ga vložili,
poglejmo sedaj, kod odprl se bi raj.

Zato Šentanevci vsi prav vsi složni bodimo,
eden drugemu na pomoč pohitimo,
podajmo si roke, stisnimo dlan,
da lepši nam bo jutrišnji dan.

Kako z besedo zahvalno imenoval bi moža,
ki s pravico in resnico
pokopal je spodnjo Jamnico,
mi pa spet v Šentanelu smo doma?

Tu bomo zvonili,
tu se ženili,
zapojmo na glas
našemu dirigentu v čast.

Smo Šentanevci po dolini poznani,
tud po svetu se razlega naš glas.
Smo kapelo postavili, mašo prebrali,
gospod župnik jo požegnal za nas.

Pepi, pomagaj, poprimi za »gvaž«,
nazdravi turistom, da pridejo med nas.
Bog živi vse, ki med nas pridete,
eks velja, izpijmo ga!

Za turizem za petje zaslužna sta oba,
brez gnarja, plačila, naj hvala velja.
Ponosni na vaju hvaležni smo vsi,
mladi in stari šentanevski purgarji.

Vsa cvetoča Koroška zelena,
pesem ponosna kot rog zadoni.
Luka rojak, pesem le tvoja
v srcih naših živi.

Zapojmo prešerno veselo na glas,
pojemo, »juckamo« brez lona za špas,
saj Šentanevci smo, Kramovčeve pesmi pojemo,
povsod nas poznajo, za pavre imajo.

Kako v Šentanel pridemo?
Skoz Štoparjev most se peljemo.
Ob cesti potok žubori,
v njem se postrvin rod množi.

Naprej po cesti gre naša pot,
veliko kmetij še imamo spot,
če vsako obiskat bomo šli,
potem le hitro, da se ne zmrachi.

Gor po klancu pelje cesta asfaltirana,
na levo pot je označena,
pri Plodru, kar želite, se dobi,
spomini so lepi in tudi žalostni.

Tu rod današnjih in davnih dni,
gospodar, župan v narodni svet izbran,
z dolgo črno brado prepoznan,
oče Ploder, HVALA TI, kar za Koroško storil si.

Pri Lužniku se ustavimo,
prijazno nas sprejeli so.
Grčo mošta smo popili,
s hvala in s srečno se poslovili.

Pri Kolmanu se fant rodi,
naokrog enakega mu ni.
Tevžej študirat je šel,
a ne tisto, kar mati, Bog in oče je želel.

Še malo po klancu avto zabrči,
v deželo mošta smo prišli.
Pri Marinu veselo je bilo,
na harmonko špilajo pa polko plešejo.

Kamor stopiš, koder greš,
povsod prijazen smeh je na ljudeh.
Ko vasico si po dolgem in počez ogledamo,
pri skulpturi Grošlja se ustavimo.

Pred nami v les vtesan junak stoji,
spomin na vojna in težka leta oživi.
Trpljenje, strah preživeta sta,
zmagovalec vedno prav ima.

Sredi vasi je cerkvena,
gostilna, trgovina le korak oddaljena.
Z žlahto sta povezani,
za vse pa hvala naši materi.

Pri kapel'ci smo se zbrali,
Uršljo, Peco, Podjuno in Obir smo občudovali.
Od daleč zvonjenje čujemo
v Šmarjeti k maši vabijo.

To le želje, sanje naše so,
da konjiče bele vprežemo.
Pri Gorniku turizma ni,
ker mladi od doma so odšli.

Naprej nas konji peljejo,
pri Dvorniku z voza zlezemo.
Pred hišo čebelnjak stoji,
muzej spoštovanja vreden vtis naredi.

Vsa čast in hvala vsem,
ki na vpogled dali ste ljudem,
vse, kar vidite, pluge, brane, rešeta in še in še,
to naših prednikov orodje je.

Naprej od križa
je lepa gladka cesta vijugasta,
nad Kozovom, Pernatom in Pječerjem speljana,
pri Miklnu konja sta obstala.

Dober dan in srečo zaželimo,
mošta in južino naročimo.
Tu oče, mati avžngo sta predala,
na stara leta z vnuki bosta se igrala.

Juhej, zdaj v rožcah smo vsi,
mošt s šnopsom smo mešali.
Konji nas že čakajo,
da h Korošu nas odpeljejo.

Pri Korošu gospodar je nasmejan,
poln idej, turizmu vdan.
Povejte, kaj za postorit je še,
da turistom želje bodo uslišane.

Prijat'ljji, zapojmo še Zdravico,
Prešernu v čast in slavo.
Domovina, mati naša draga,
mir, sožitje, to želja je in sprava.

Preden se poslovimo,
spomnimo se onih vseh,
ki krojili so nam usodo
v lepih sončnih in temačnih dneh.

Zakorakali smo v novo leto

Janez Bauer

Hitro so minila božična in novoletna praznovanja. Praznovali smo predvsem čebelarji, naše čbelice pa so počivale. Ob prvem večjem mrazu so se stisnile v gručo in čakajo na tople sončne dni. Čebelarji pa tudi pozimi ne počivamo. Ozremo se na preteklo leto, naredimo malo inventure v glavah in načrtujemo za letos.

Preteklo leto je bilo za čebelje družine kar dobro; naše čbelice so nabrale dovolj medu zase in za čebelarja. V drugem delu leta se je med sicer pričel trditi že v satju, zato smo imeli kar skrbi, da smo ga pravočasno odstranili. Takšen med ni za prezimovanje čebel. Tudi ob mokri pomladi lahko pričakujemo, da bodo čebele zbolele za nosemo, če se bodo prehranjevale s trdim medom. Nosema pa naredi kar preveč škode v naših

čebeljakih, čeprav se tega ne zavedamo. Čebelje družine oslabijo, matice manj zalegajo in čebelja družina se ne razvije pravočasno. Takšna družina je slabič, ki ga tako druge čebele jeseni izropajo in nam propade. S tem pa prenesejo bolezen tudi v druge panje. Zato imejmo zdrave in močne družine. Vse čebelarje tudi pozivam, da se vključijo v najbližje

Uršlja gora pozimi

čebelarstvo. Tudi če bodo imeli samo panj ali dva, si je potrebno pridobiti znanje za oskrbo čebel. To znanje in vso strokovno literaturo pa boste dobili samo v čebelarskem društvu. Čebelarska zveza Slovenije vsako leto izda ogromno strokovne literature o oskrbi čebeljih družin, pridobivanju čebeljih pridelkov in zdravstvenem varstvu čebel. Čebelar, ki ni vključen v društvo, bo nazadoval z znanjem, čebele mu bodo hitro pomrle in njegov čebeljak bo postal žarišče bolezni za vso okolico. Zaradi tega nastaja precejšnja gospodarska škoda, saj je danes dobra čebelja družina ocenjena na več kot 100 EURO. Če pa računamo še na izpad medu, voska in cvetnega prahu, je pa škoda še toliko večja. Zato morate razumeti slabo voljo čebelarjev, ko jim nevestni posamezniki ogrožajo njihove čbelice. V čebelarskem društvu pa bo

vsak začetnik dobil veliko strokovne in prijateljske pomoči, dobil si bo mentorja in pa tudi strokovno literaturo. Čebelarska društva vsako leto organizirajo različna predavanja in izobraževanja, ki so za člane društva brezplačna, vodijo jih pa največji slovenski čebelarski strokovnjaki. Na takih izobraževanjih si izmenjujemo mnenja in izkušnje, se dogovarjamo o pomoči in se spoznavamo. Zato vabimo vse lastnike čebeljih družin in vse, ki bi se radi ukvarjali s čebelarstvom, da se nam pridružijo v najbližjem čebelarskem društvu.

O prijateljstvu (Cicero)

Po knjigi Cicera: **Milena J. Cigler**

Foto: Ida Robnik

Ali kdaj premišlujete, zakaj ste si izbrali prav tega in tega za prijatelja in zakaj ne npr. koga drugega? Mark Tulij Cicero je že v antičnem času premišljeval isto in nam v knjigi o prijateljstvu natrosil nič koliko nasvetov. Poglejmo jih.

Zdi se mi, da smo ljudje tako naravnani, da se med nami vsemi vzpostavi vez, ki je toliko bolj trdna, kolikor bliže nam je kdo. Zato so nam sodržavljani bliže kot inozemci, sorodniki pa bliže kot tujci. Prijateljstvo sorodstvo prekaša v tem, da lahko navezanost na sorodnike splahni, navezanost na prijatelje pa ostane, če namreč naklonjenost izgine, take veze ne moremo več označiti za prijateljstvo. Kolikšna je moč prijateljstva, se da razbrati zlasti iz dejstva, da se je povezanost v brezštevili skupnosti človeškega rodu, ki jo je osnovala sama narava, tako skrčila in splahnela, da lahko vdano prijateljstvo veže samo dva ali nekaj ljudi. Prijateljstvo

namreč ni nič drugega kot soglasje v življenjskih prepričanjih (verskih, osebnih načelih) ob dobrohotnosti in vdanosti. Ne vem, ali so nesmrtni bogovi človeku podelili kaj dragocenejšega, če izvzamemo modrost. Nekateri bolj cenijo bogastvo, drugi zdravje, drugi zopet oblast, mnogi tudi

užitek. Zadnje je značilno za živali, vse ostalo je negotovo in minljivo. Tisti pa, ki jim je najvišje dobro krepost, se gotovo ne motijo, vendar prijateljstvo bodisi rodi bodisi ohranja prav sama krepost, brez nje prijateljstvo nikakor ne more obstajati. Pri tolmačenju kreposti izhajamo torej iz vsakdanjega življenja in je ne merimo kot nekateri učenjaki z bahavim bliščem besed.

Kaj je prijetneje, kot imeti nekoga, s katerim si upaš govoriti o čemerkoli kakor s samim seboj? Kakšno korist bi tudi imel od srečnih dogodkov, če ne bi imel nikogar, ki bi se veselil s tabo? Tudi nesreče bi bilo težje prenašati brez nekoga, ki bi se zaradi tega še huje žalostil kot ti. Navsezadnje, vse ostale dobrine, po katerih hrepenimo, služijo le posameznim ciljem: bogastvo, da ga uporabiš, oblast, da si spoštovan, čast, da te hvalijo, zdravje, da te nič ne boli in da lahko s pridom koristiš svojo telesno moč. Prijateljstvo zaobjema več dobrin, kamorkoli se obrneš, ti je na voljo, od nikoder ni izvzeto, nikoli ni neprimerno ali nezaželeno, tako da nam niti ogenj in voda (kot pravi pregovor) nista bolj potrebna od prijateljstva. Vendar tu ne govorimo o vsakdanjem prijateljstvu, ki nam sicer vseeno koristi, ampako onem pravem in popolnem prijateljstvu.

Rane in preventiva

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Vstopili smo v novo leto 2010, prazniki so za nami in marsikdo si je oddahnil, pa ne od praznikov, pač pa od petard. Za nami je bučen mesec december, v katerem je na vse strani pokalo, kajti petarde so postale del slovenske kulture. V tem času so med drugimi trpele tudi naše živalce, sploh tiste brezdomne (predvsem mačke). Zaradi pokanja in strahu lahko od stresa poginejo, velikokrat pa brezglavo zbežijo. Posledično končajo pod kolesi avtomobilov ali pa se celo zgodi, da jih poškodujejo pirotehnična sredstva.

Prva pomoč pri ranah živali je enaka kot pri ljudeh. Umazane in krvave rane **speremo pod tekočo** vodo in jih razkužimo z razkužilom, primernim za rane (npr. razredčen povidon iodid ali domače jod ipd.). Rane, ki močneje krvavijo, **povežemo** s čisto, če se da sterilno, obvezo tako, da krvavitev ustavimo, a ne premočno, da ne ustavimo

tudi prekrvavitve tkiv prizadetega mesta. **Poškodovano žival nato peljemo k veterinarju**, saj bo le-ta znal preceniti, kako resna je rana in ali je potreben antibiotik ali celo kirurški poseg. **Pregled in zdravljenje rane v zgodnji fazi** je veliko **bolj uspešno ter tudi cenejše** kot kasnejši posegi, ki lahko obsegajo celo presaditve kože, kadar zaradi gnojenja odmrje večja površina kože.

Manjše krvave rane niso tako nevarne, lastnike skrbi le prisotnost krvi, ki pa navadno neha teči v nekaj minutah. Izjema so seveda rane, ki močno krvavijo zaradi pretrgane večje žile ali velikega obsega rane.

Zaprte rane ne krvavijo in zaradi tega jih velikokrat ljudje ne jemljejo resno. Žal pa so **nekrvave rane lahko veliko bolj nevarne** kot tiste, ki krvavijo. Kri namreč spere veliko bakterij in zmečkanega tkiva iz rane, poleg tega pa kri vsebuje veliko celic imunskega sistema, ki rano še dodatno očistijo nesnage. V nekrvavejih ranah se bakterije na zmečkanem tkivu hitro množijo in rana se prične gnojiti. Gnoj se nabira, raztaplja okolna tkiva in tako se poveča obseg rane. Ker pa je takšna rana očem pod kožo in dlako skrita, jo ugotovimo šele, ko se na tem mestu pojavi večja bula ali ko

gnoj končno "raztopi" tudi kožo nad rano in se pociodi na površje. Zgodnja pomlad je čas, ko se goni največ naših psov in mačk. Za gonečo samičko se velikokrat zanima večje število samčkov, ki se pretepajo zanjo (s pomočjo zobovja in krempljev) in pride do poškodb in ran.

Ugrizne rane in vbodne rane krempljev navadno na prvi pogled niso videti zelo resne. Veliko ljudi jih niti ne opazi, saj so zobje in kremplji naših udomačenih zverinic zelo ostrí in zato zlahka predrejo kožo, kot kakšne debelejšje injekcijske igle. Takšne rane velikokrat **ne krvavijo navzven**, saj se koža zaradi elastičnosti zapre in prepreči zunanjo krvavitev. Za razliko od medicinskih igel, zobje in kremplji niso sterilni in v telo ne vnesejo prečiščenih zdravil, ampak zelo veliko količino bakterij in celo virusov. Med temi bakterijami so vedno tudi takšne, ki povzročajo gnojenje, med virusi, ki se na ta način širijo, pa sodijo virus stekline, virusi mačjega AIDSa, mačje levkoze in drugi. Kot vedno pa je najboljša preventiva. V tem primeru se takim ranam najlažje izognemo, če živali pravočasno kastriramo ali steriliziramo ter jih ne puščamo brez nadzora.

Jubilejni deseti blagoslov konj

Milena Tretjak, inž. rač. in inž. kmet.

Stephanus, kar pomeni nekaj častnega, zmagovalnega oziroma venec, krono, je latinska beseda za svetega Štefana. Ta goduje 26. decembra, poznan pa nam je kot zavetnik konj, konjarjev ter kočijažev. Apostolska dela navajajo, da je sveti Štefan še zavetnik zidarjev, kamnosekov, krojačev, tesarjev, sodarjev, kletarjev, priprošnjik proti glavobolu in bolečinam zaradi žolčnih in ledvičnih kamnov ter za srečno zadnjo uro.

Zanimiva vprega s ponijem

Štefan je bil od nekdaj priljubljen ljudski svetnik, zato so se ob njegovem godu razvili številni domači običaji. Cerkev na ta dan blagoslavlja sol, vodo in konje.

Sveti Štefan, diakon v Jeruzalemu, je uspešno oznanjal Kristusov nauk, zato so ga Judje obsodili na smrt, čeprav je lepo skrbel za siromake. Svetopisemski pisatelj Apostolskih del nam je zapustil eno najbolj pretresljivih zgodb o smrti tega krščanskega mučenca. Bil je eden izmed sedmih diakonov, ki so jih apostoli s polaganjem rok posvetili in jim zaupali službo oznanjanja božje besede ter oskrbovanja miz. Bil je mož »na dobrem glasu, poln vere in Svetega Duha«. Bolj kot ostali se je odlikoval po modrosti in duhu, ki se mu nasprotniki niso mogli zoperstavljati, božja milost pa je po njem delala velike čudeže in čudovita znamenja. Kot sijajen govornik je s svojimi pridigami ter močno karizmo privlačil številne poslušalce in bil zato trn v peti nasprotnikom Jezusovega nauka. Po neki njegovi goreči pridigi se je tako vnela

Blagoslov je opravil Tine Tajnik

Blagoslova se je udeležilo veliko konj, konjenikov in krajanov

burna razprava: nekaj Judov se je začelo pripraviti s Štefanom in ga obtoževati »žaljivega govorjenja zoper sveti kraj in zoper postavo«. Podobno kakor Jezusa so tudi njega odveli pred sodnika in veliki zbor, kjer so ga krive priče nenehno obtoževale. Štefan se je tako sijajno zagovarjal, da je njegov obraz kar zažarel. Sodnik, ki pogleda nanj ni prenesel, ga je brez nadaljnje razprave obsodil na smrt s kamenjanjem. Podivjana množica je Štefana po obsodbi gnala po Jeruzalemskih ulicah do predmestja in ga tam kamenjala do smrti. Po izročilu naj bi se to dogajalo v bližini Damaščanskih vrat. Pri kamenjanju je bil navzoč tudi Jud Savel, ki je takrat to dejanje še odobral, kasneje pa je prav gotovo tudi ta dogodek pripomogel k njegovemu spreobrnjenju. Blagoslov pa prvič omenjajo rokopisi v 10. stoletju. To zavetništvo je seveda rodilo vrsto svetoštetfanskih običajev, od katerih jih je danes bolj malo ohranjenih. Tu gre za razne vožnje z vozovi, ježo na konjih v vaško okolico, v gozd, na polje, prav tako vožnjo ali ježo na okrašenih konjih k cerkvi, ježo okoli cerkve, blagoslov konj pred cerkvijo, puščanje krvi konjem, »ofer« lesenih in voščtenih konjičkov, darovanje sveč, denarja ter blagoslov soli, vode ter ovs.

Sveti Štefan, pri nas poznan kot kolednik s čudežno močjo nad konji, da te divje živali postanejo krotke, prijazne in po neki različici celo pokleknejo predenj, je godoval 26. decembra, zato je takrat Konjerejsko društvo Mislinjske doline pripravilo že tradicionalni jubilejni deseti blagoslov konj. Najprej je župnik Tine Tajnik opravil sveto mašo pri svetem Urhu v Dovžah, po njej pa je blagoslovil konje ter konjenike. O zgodovini in vlogi svetega Štefana pa je spregovoril Marjan Križaj. Blagoslova se je udeležilo okoli 60 konjev in konjenikov, te pa je društvo pogostilo s toplo malico, čajem, koledarjem ter spominkom.

Blagoslov je torej kljub vremenu uspel, prav tako pa so za njegov uspeh zaslužni številni krajanji, ki vsako leto priskočijo na pomoč. Ker je blagoslov jubilejni deseti, se društvo ob tem zahvaljuje za vsakoletno pomoč pri izpeljavi le-tega župniku Tinetu Tajniku, županu Viktorju Robniku, Vaški skupnosti, g. Marjanu Križaju, članom društva ter družini Fele in Kimperk ter vsem konjenikom in krajanom, ki se blagoslova vsako leto udeležijo v takšnem številu in kakor koli pomagajo.

Trije kralji v Podgorju

Leopold Korat

Že petnajsto leto (majhen jubilej) so se na predvečer sv. Treh kraljev po našem kraju podali koledniki – Trije kralji. Od hiše do hiše, od srca do srca so oznanjali Odršenika – Emanuela – Bog z nami. V župnijski cerkvi sv. Urha je duhovnik blagoslovil kredo, kadilo in tudi njihovo pot. V dveh skupinah so odšli v sneženo

noč, ki že nekaj let ni bila v tem večeru tako lepa. Snežilo je kakor v pravljici. Z veseljem so mladi »kralji in kraljice« v vsakem domu zapeli, pokadili, na vrata pa zapisali 20 + G + M + B + 10. Te kratice lahko pomenijo imena Treh kraljev – Gašper, Miha, Boltežar. Pomenijo pa tudi začetnice latinskega blagoslova: Kristus, Mansionem Benedikat, kar pomeni: Bog blagoslovi to hišo (dom). Denarni darovi, kot že vsa leta, so namenjeni Misijonskemu središču Slovenije. Ti pa jih bodo porabili za delovanje naših slovenskih misijonarjev v Egiptu, Braziliji, Madagaskarju, Beninu, Slonokoščeni obali in Salamonovih otokih. Tam bodo s temi darovi pomagali pri graditvi osnovne šole, socialnim programom za mlade, zavetišču za otroke in starše, dograditvi medicinskega in izobraževalnega centra ... Ljudje so bili povsod prijazni in so mlade kolednike z veseljem sprejeli. Veliko majhnih otrok je nestrno pričakovalo, da so videli Tri kralje. Veliko ljudi so ta večer razveselili s svojim prihodom in veliko src je bilo pripravljenih pomagati. Končajmo ta zapis o koledovanju v Podgorju z mislijo

iz Tanzanije: »Mnogi mali ljudje iz mnogih malih krajev, ki naredijo veliko malih korakov, lahko spremenijo obličje zemlje.« Tudi mali koraki in velika srca naših »kraljev« tako pomagajo spreminjati obličje zemlje in izbrisejo kakšno solzo v očeh otrok v daljnih krajih. Hvala vam, Trije kralji!

Metka Pohovnikar v letu 2009 najbolj prizadevna v OE Slovenj Gradec

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

V Zavodu za gozdove Slovenije poleg najbolj skrbnih lastnikov gozdov v posameznih območnih enotah izbirajo tudi najbolj prizadevne delavce. Uspeh posamezne organizacije je odvisen od pridnosti in vestnega dela vseh zaposlenih. Prijetno klimo v podjetju lahko ustvarjajo tudi nestrokovnjaki, ki so poklicno povezani s kolektivom, zato so v območnih enotah ocenjevali prizadevnost in skrbnost pri delu tako med strokovnimi gozdarskimi delavci kot med ostalimi zaposlenimi.

V Območni enoti Slovenj Gradec smo za najbolj prizadevnega delavca oz. delavko v letu 2009 izbrali tajnico OE Slovenj Gradec Metko Pohovnikar. Osrednja prireditelj razglasitve 14 območnih najbolj prizadevnih delavcev ZGS je bila 15. decembra 2009 v Ljubljani. Izbor Metke Pohovnikar je bil utemeljen z izpolnjevanjem rednih zadolžitvev, njenim odnosom do sodelavcev in z graditvijo podobe Zavoda za gozdove.

Metka opravlja zahtevno delo tajnice v območni enoti. Odlikujejo jo doslednost, korektnost in diskretnost, s čimer v veliki meri pripomore k dobri odnosom med sodelavci in k ugledu OE v širši skupnosti. Ob rednem izpolnjevanju postavljenih obveznosti, če je potrebno, tudi zunaj rednega delovnega časa, je velikokrat še zadnji „filter“ vseh zadev, ki odhajajo iz območne enote. Če se ji kaj zalomi (kar je zelo redko), je zelo huda sama nase in kar glasno okara samo sebe. Tako dobiva njena predanost delu dodaten čar.

Sodelavci zaupamo Metki. Graditi zna dobre odnose med zaposlenimi in dobro sodelovanje z drugimi. Cenimo njen občutek za diskretnost. Zna prepoznati in preprečiti nepotrebne konfliktno situacije in je „most“ med sodelavci v območni enoti in v krajevnih enotah. Na napake nas opozori z veliko diplomatske modrosti. Njena pisarna je center dogajanja in stikov med sodelavci. Odlikuje jo tudi spretnost odlične

kuharice, zato smo ji za majhne sladke radosti v obliki piškotkov in drugih sladkih dobrot ob jutranji kavi še posebej hvaležni.

Naštete lastnosti, predvsem pa lojalnost, jo odlikujejo pri graditvi podobe ZGS. Je prva, s katero vzpostavijo stik druge inštitucije in posamezniki. S svojim profesionalnim nastopom in urejenostjo dostojno predstavlja območno enoto. S človeško toplino in z razumevanjem velikokrat pomaga lastnikom gozdov, ki se v „papirni vojni“ ne znajdejo najbolje, in tako še dodatno prispeva k pozitivni javni podobi ZGS.

Metki želimo še veliko prijetnih in čim manj stresnih delovnih let v krogu sodelavcev!

Običaji v Mislinjski dolini

Pavla Lavk

Ob pričakovanju praznikov se mi spomin vedno vrača v čas otroštva in odraščanja, ko smo pričakovali praznične dni v Mislinji. Za novo leto sem z navdušenjem pričakovala pevce. Štirje ali pet mož se je zbralo skupaj in hodilo so od hiše do hiše, prepevali novoletno pesem in zbirali klobase ali pijačo. Za svete tri kralje so zopet hodili, morda drugi, nosili lepo zvezdo, ki se je vrtela v vseh barvah, peli kraljevo pesem in voščili vsem dobro. Tudi ko sem bila v Bukovski vasi, so prišli k nam pet. Lepo je bilo tisto vzdušje in veselje. Kmalu je to minilo in za svečnico so prišli trije možki, ki so nosili kip Marije in sveče. To so postavili na mizo ter vprašali, če

lahko zapojejo Svečansko pesem. Zapeli so tako ganljivo, da smo imeli solze v očeh. Spet so nekaj dobili in odšli so naprej. Kmalu je prišel pustni čas in že smo premišljevali, v kaj bi se namaskirali. Pri enem kmetu so vedno pustovali; tja smo radi šli. S sestro sva se pripravili in odšli na ples samo do polnoči, ker potem je nastopil 40-dnevni post. Za cvetno nedeljo smo nesli v cerkev blagoslovit butare, mi smo jim rekli snopi. Ponašal se je pa tisti, ki je imel najdaljši oz. največji snop. Na veliko soboto zjutraj je bil blagoslov ognja, to je bilo bolj za može in fante, čez dan pa blagoslov velikonočnih jedil. Na veliko noč smo proslavljali slovesno vstajenje s petjem in godbo, kar se proslavlja še dandanes. Potem se je začelo delo na poljih in travnikih, saj smo včasih vse delali ročno. Za 1. maj smo kurili kresove in zjutraj je bila budnica s pihalno godbo. Potem je bilo malo zatišja, le delo se je nadaljevalo.

Kmalu so prišli prazniki vseh svetnikov, pa smo šli očistiti in krasiti grobove. Otroci so se že veselili sv. Miklavža in parkljev, ker so dobili skromna darila. Pa tudi Božička, ki je le redko hodil. Minila je zima in naslednje leto se je vse to ponovilo.

Nastopilo je novo leto 2010. Vsem Slovenkam in Slovencem želim, da bi bilo zdravo in srečno, da ljudje ne bi trpeli pomanjkanja na vseh področjih. Tudi svetu želim, da ljudje ne bi bili več lačni in bi bil mir na svetu ter tisti pravi mir v duši, ki ga svet ne more dati. Če bi se le iskrica izpolnila nam vsem, bi bili bolj srečni in zadovoljni.

Sedaj pa za sebe želim zdravja, sreče ter medsebojnega razumevanja v nadaljnjem letu 2010.

"Pa srečno!"

Krajevni najbolj skrbni lastniki gozda v letu 2009 v OE Slovenj Gradec

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Direktor Zavoda za gozdove Slovenije Jošt Jakša je na svečani slovesnosti 3. decembra 2009 v Sežani podelil priznanja najbolj skrbnim lastnikom gozda, izbranim v posameznih območnih enotah. Izbor lanskoletnih območnih najbolj skrbnih lastnikov gozdov je bil že 14. po vrsti.

Več kot 70 % gozdov v Sloveniji je v zasebni lasti. Z njimi gospodarijo po strokovnih navodilih javne gozdarske službe številni lastniki in solastniki gozdov. Gozdna posest je na slovenjgraškem gozdnogospodarskem območju večja od gozdne posesti v ostalih predelih Slovenije. Ti gozdovi so dobro negovani skozi desetletja. Koroški kmet je bil in bo odvisen od gozda, zato starejši prenašajo občutek in pravičen pristop do dela v gozdu na mlajše rodove tudi danes. Njihovo sodelovanje z gozdarsko strokovno službo je že tradicionalno zelo dobro. Kljub zelo nestabilnim časom, ko les nima prave vrednosti, so pa vse bolj pomembne ostale funkcije gozda, koroški lastniki gozdov trdno sodelujejo z gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec. V vseh treh dolinah so zelo marljivi in skrbni lastniki gozdov, ki si zaslužijo javno priznanje. Zato gozdarji OE Slovenj Gradec najprej izberemo najbolj skrbnega lastnika gozda po posameznih krajevnih enotah. Po sistemu kroženja izberemo iz skupine šestih krajevnih najbolj skrbnih lastnikov gozda najbolj skrbnega lastnika v območju. Vsako leto je za najbolj skrbnega območnega lastnika gozda izbran lastnik iz druge krajevne enote. Lanskoletni območni najskrbnejši lastnik gozda je bil iz KE Prevalje izbrani najbolj skrbni lastnik gozda Pavel Gerdej, po domače Gerdej, z Dolgih Brd. Njega smo predstavili v Viharniku že v prejšnji številki, v tej številki pa boste spoznali še ostalih pet.

Planinci in drugi popotniki, ki se odpravijo iz Doliča na prvem odcepu republiške ceste za Vitanje na desno po asfaltirani občinski cesti na Kozjak, se lahko ustavijo na kmetiji Hrustel, ki

Alojzija in Herman Hrustel pred domačo kapelo

Hrustelova kmetija na mislinjski strani Kozjaka

Lastnik gozda Robert Kac (desno)
 in revirni gozdar Zdravko Krajnc
 na dvorišču kmetije Jurij

leži na grebenu na nadmorski višini 800 metrov. Na tej kmetiji že od leta 1985 gospodari Hrustelov sin Herman Hrustel. Kmetija se tudi po domače imenuje Hrustel.

Hermana so gozdarji mislinske krajevne enote izbrali za najbolj skrbnega lastnika gozda. Kmetijo mi je ob moževi pomoči lepo predstavila Alojzija, ki je dobra gospodinja in mati dvema sinovoma. Z gozdom so pri Hrustelu povezani že vrsto let, pravilen odnos do gozda - tudi zaradi pomembnosti pestre zastopanosti drevesnih vrst - pa bosta znala ohranjati tudi sinova. Starejši sin Vinko študira na Višji lesarski šoli v Mariboru, Tadej pa se odločil postati lesarski tehnik. Njuno znanje jima bo še kako prav prišlo na gorski kmetiji. Velika je 36,5 ha. Gozda je 26 ha, 10,5 ha imajo travnikov in pašnikov. Osnovni dejavnosti na Hrustelovi domačiji sta gozdarstvo in živinoreja. Ti dve dejavnosti dajeta premalo dohodka za nadaljnje kmetovanje, zato si služijo dodatni dohodek z razrezom lesa, kar pomeni, da se zavedajo pomena dodatne vrednosti obdelanega lesa. Imajo registrirane storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo. Izvajajo tudi pluzenje snega. Z vsemi temi opravili se ukvarja Herman, kateremu sta poleg žene v veliko pomoč tudi oba sinova. Vsa dela v gozdu izvajajo sami, pa naj bo to sečnja, nega in varstvo gozda ali vzdrževanje gozdnih prometnic. Rastišča v Hrustelovemu gozdu so zelo bogata, rezultati njihovega dela so vidni prej kot v gozdovih revnih rastišč. Herman se veseli priznanja in še naprej bo upošteval navodila revirnega gozdarja Matjaža Konečnika. Zna ceniti gozd, saj jim je pred 25 leti prav gozd omogočil, da so na novo postavili gospodarsko poslopje in hišo.

Mnogi Slovenjgradčani se radi sprehajajo po Dobravi, ravnem gozdnatem predelu med Slovenj Gradcem in Podgorjem. Tisti, ki se odločijo za pohod po Štibuhi proti letališču, gredo mimo kmetije Jurij. Jurijeva kmetija je na južnem robu urbanega predela Slovenj Gradca. Na to lokacijo so se preselili leta 1989.

Prvotno je bila njihova kmetija v neposredni bližini današnje Koroške kmetijsko-gozdarske zadruga Slovenj Gradec, zaradi planirane zazidave tega predela pa je prišlo do zamenjave zemljišča. Lastnik te kmetije je Robert Kac, v krajevni enoti Slovenj Gradec v letu 2009 izbran najbolj skrbni lastnik gozda. Kacovi imajo njive in travnike v neposredni bližini domačije, velik del teh imajo tudi v najemu. Skupno je vseh travnikov 30 ha, na Legnu pa imajo 25 ha gozda. Gospodarju Robertu stoji ob strani in mu

Jurijeva kmetija na Štibuhi

Za domačo mizo pozirajo od desne proti levi Franjo in Anica Grešovnik, solastnika kmetije Apačnik, vodja KE Dravograd Vlado Petrič in Apačnikov revirni gozdar Matevž Petrič.

Park na kmetiji Apačnik na Svetem Danijelu nad Trbnjami

Črnjanski najbolj skrbni lastnik gozda v letu 2009 Franc Knez in revirna gozdarka Marija Rožen v Cvelbarjevemu gozdu (foto: Filip Leskovec)

Franc Knez z ženo Maričko pred domačim pragom

Cvelbarjeva kmetija v Črni na Koroškem

je v veliko pomoč pri kmečkih opravilih žena Erika. Za živahnost na kmetiji poskrbijo hčeri Anita, ki je gimnazijka, Valentina in sin Miha. Njihova primarna dejavnost je mlečna proizvodnja. V letu 2009 so namolzli in oddali 260 000 litrov mleka. V hlevu imajo 80 glav goveje živine. Kljub glavnemu dohodku, ki ga dobijo od mleka, pa Robert ne zanemarijo gozda. Od staršev je podedoval gozd, brez katerega bi težko zgradil bivalno hišo in gospodarska poslopja. Za Roberta tudi danes in v bodoče predstavlja najbolj sigurno banko. Njihov gozd je na bogatih rastiščih, pravočasno izvajanje nege je garancija za kvalitetno in več vredno drevje. Za izvajanje teh del ima Robert malo časa, se pa strokovno poglablja v gospodarjenje z gozdom. Zaupa javni gozdarski službi, kateri stalno prisluhne, še posebno pa revirnemu gozdarju Zdravku Krajncu, ki ima kot dolgoletni revirni gozdar velike zasluge, da je gozd dobro negovan. Robert dopolnjuje svoje znanje o gozdu tudi na izobraževanjih, ki jih pripravljajo gozdarji KE Slovenj Gradec.

Na kmetijo Apačnik na Svetem Danijelu se lahko pripelješ iz Trbnj ali po gozdni cesti, ki se priključi občinski cesti Trbnje-Otiški Vrh na Cviterškem sedlu. Popotnik, ki se pelje mimo Apačnikove kmetije, dobi ob pogledu na lepo urejeno kmečko dvorišče vtis, da na tej kmetiji gospodarijo vestni gospodarji.

In res je tako. To so potrdili tudi gozdarji Krajevne enote Dravograd, ki so v letu 2009 za najbolj skrbna lastnika gozda izbrali Anico in Franja Grešovnika. Sta solastnika 25 ha velike kmetije, na kateri je 12 ha gozda. Gospodinja Anica je podedovala kmetijo po teti Milki Hanjže. Stara leta preživlja v varstvu mlade Grešovnikove družine. Grešovnika sta ponosna na svoja dva sinova, ki rada pomagata mami Anici pri kmečkih opravilih pa tudi v gozdu. Devetnajstletni Rok je končal zdravstveno šolo, sedemnajstletni Nejc pa hodi v Srednjo lesarsko šolo v Slovenj Gradec. Je gonilna sila pri delu. Apačnikova kmetija je premajhna, da bi dajala zadostni dohodek štiričlanski družini, zato je gospodar Franjo zaposlen pri zasebniku Kremžarju v Trbnjah, kjer izdelujejo in montirajo računalniško vodene molzne stroje, imenovane robot. Namenjeni so kravam molznicam, ki ne vedo, kaj je romantika. Morda pa ima za romantiko več posluha Apačnikova gospodinja Anica, ki tudi pridno kmetuje. Aktivna je pri delu v domačem gozdu, kjer vsa dela opravijo sami. Saditev in nego izvaja ob pomoči sinov največkrat sama, pri sečnji pa ima glavno besedo gospodar Franjo. Negovali

Upravitelj Pahernikovih gozdov Maks Sušek in revirni gozdar Ivan Skerlovnik med predstavitvijo Pahernikovih gozdov

so tudi debel pravi kostanj, ki je bil njihovo hišno drevo, žal pa ga je pokončala bolezen - verjetno kostanjev rak. Anica pohvali javno gozdarsko službo v domači krajevni enoti in rada se udeležuje izobraževanj, ki jih organizirajo in izvajajo dravograjski gozdarji. Tako kot s prejšnjimi revirnimi gozdarji sta Grešovnika zelo zadovoljna z delom mladega revirnega gozdarja Matevža Petriča. Kljub obilici dela na kmetiji pa najdejo Grešovniki čas za razvedrilo. Vsi so dobri glasbeniki. Anica igra klarinet, Franjo bas in sin Rok bobne. Vsi trije so člani godbe na pihala v Trbonjah, katera deluje že trideset let. Sin Nejc rad zapoje, vendar ne tako, kot hoče mama. Anica ima pomembno vlogo v Krajevni skupnosti Trbonje, kjer je predsednica.

Med večjimi gozdnimi posestmi v neposredni bližini Črne na Koroškem je tudi kmetija Cvelbar. Od centra Črne na Koroškem je oddaljena dober kilometer in pol. Ko zaviješ pred gostilno Prauhart oz. barom Olvida čez Mežo proti Najevski lipi in Smrekovcu, si že na Cvelbarjevi posesti.

Pred tabo je hlev, za hlevom levo stanovanjska hiša, desno nad hlevom pa Cvelbarjeva bajta. Takoj za travnikom in sadovnjakom varuje kmetijo smrekov gozd, ki porašča greben Orožije. Na gozd so bili pri Cvelbarju že od nekdaj navezani in odvisni od njega. Bil jim je glavni vir dohodka. Z njim gospodarijo skrbno, saj je bil Cvelbarjev gozd vrsto let pod udarom škodljivih industrijskih plinov iz topilnice svinčene rude v Žerjavu. Zaradi plinskega vžiga se je leta 1986, pa tudi prej, v Cvelbarjevemu gozdu posušilo veliko dreves. Močno so bili prizadeti tudi drugi gozdovi v neposredni bližini Črne na Koroškem in Žerjava. Kako velik je bil izpad dohodka, vam lahko pove Franc

Knez starejši, dolgoletni gospodar Cvelbarjeve kmetije. Seznanjen je bil s črnim scenarijem v primeru nadaljnjega onesnaženja zraka v zgornji Mežiški dolini. Posekati so morali veliko sušečih se dreves in v hirajočem gozdu so se prekomerno namnožili podlubniki. Po zaprtju rudnika svinca in topilnice je zrak v zgornji Mežiški dolini postal bolj čist. Gozd se je pričel obnavljati, posamezne vrzeli je bilo potrebno zasaditi. Franc je kot vesten gospodar čuval domači gozd, stalno ga je opazoval in pravočasno izvajal sanacijske sečnje in nego. Ta opravila skrbno opravlja še danes, kljub temu da je posest predal sinu Francu. Dedi Franc in mladi lastnik Franc mlajši ves čas sodelujeta z gozdarsko službo Krajevne enote Črna, še posebno pa z revirno gozdarko Marijo Rožen. Upoštevatva navodila in nasvete za izvajanje sečnje, gojitvenih in varstvenih ukrepov in odpiranje zaprtih predelov z gozdnimi prometnicami. Pri Cvelbarju dela v gozdu nikoli ne zmanjka, saj imajo skupno 90 ha gozdnih površin. Ker je Franc Knez starejši tudi v letu 2009 skrbno gospodaril z domačim gozdom, so ga kot nekdanjega lastnika gozdarji v Krajevni enoti Črna izbrali za najbolj skrbnega lastnika gozda. Del dohodka si Cvelbarjevi prislužijo tudi z živinorejo. Travnikov in njiv imajo 12 ha. Mladi gospodar Franc in njegova žena Jana hodita v službo. Poleg njiju in njunih treh otrok Lovra, Anje in Nadje živijo še dedi Franc, babica Marička, prababica Veronika in mlajši Cvelbarjev sin Rok. Starši, prababica Veronika in Rok so se preselili v manjšo leseno hišo ali Cvelbarjevo bajto, da si lahko mlada družina oblikuje samostojno življenjsko pot.

Da je gozd dobro negovan, je predvsem odvisno od pravilnega odnosa lastnika do gozda ter kako ta zaupa načrtovalcem in izvajalcem del. Tudi v naši območni enoti

so večji gozdni posestniki, ki ne živijo v neposredni bližini domačega gozda in od njega niso neposredno odvisni. Mnogi med njimi imajo v svojem gozdu zaposlene skrbnike in upravitelje. Gospodarjenje in doseganje postavljenih dolgoročnih in kratkoročnih gozdnogojitvenih ciljev je odvisno predvsem od njih. **Eden od zelo kreativnih in spročenih upraviteljev je Maks Sušek, upokojeni gozdarski inženir in dolgoletni direktor TOZD gozdarstva Radlje ob Dravi. Z revirnim gozdarjem Ivanom Skerlovnikom skrbi za Pahernikove gozdove.** Več kot 500 hektarjev Pahernikovih gozdov je bilo nacionaliziranih, postali so državni gozdovi v upravljanju Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Poln idej in strokovnih gozdnogojitvenih prijemov je nekdanji direktor Maks Sušek ob upoštevanju rastiščnih razmer načrtno usmerjal sproščeno tehniko gojenja gozdov skozi štiri desetletja. Po denacionalizaciji so Paherniki dobili nazaj lepe gozdove z visoko lesno zalogo. Vida Ribnikar, hči lastnika gozdov Franja Pahernika na Orlici in v Hudem kotu na Pohorju, ni imela potomcev, zato je na pobudo Maksa Suška in drugih gozdarskih strokovnjakov ustanovila Pahernikovo fundacijo. Pahernikovi gozdovi so zaokrožen gozdni kompleks, ki je namenjen študentom gozdarstva in drugi javnosti kot odličen objekt osveščanja in spoznavanja gozdnega prostora. Maks uporablja svoje znanje tako pri vsakdanjem strokovnem delu v gozdu kot tudi pri promoviranju slovenskega gozdarstva domačim in tujim gozdarskim strokovnjakom. Je odličen gozdni pedagog vsem, ki organizirano zaidejo v Pahernikove gozdove, v katerih na vsakem koraku spoznavaš najrazličnejše pestrosti in vloge gozda. Zaupano vlogo skrbnika in upravitelja gozdov Maks Sušek skrbno izvaja, stalno sodeluje z javno gozdarsko službo, velikokrat pa nam mlajšim gozdarjem poda kakšno zanimivo in spoznavno idejo za nadaljnje delo. Cenimo tudi njegovo dobrodelnost. Kot predstavnik Pahernikove posesti je bil v Krajevni enoti Radlje izbran za najbolj skrbnega gospodarja gozda v letu 2009.

Tako njemu kot tudi ostalim najbolj skrbnim lastnikom gozda želimo še veliko dolgoletnih kreativnih užitkov v gozdu in nadaljnjega skrbnega sodelovanja z javno gozdarsko službo!

Oldtajmerji ali staromodniki

Mihaela Lenart

Možje iz Šmihela nad Mozirjem, da se ne bi dolgočasili v zimskih nedeljah, so se pričeli zbirati na turistični kmetiji Hribaršek. Za zabavo so se pričeli smučati. Marsikje na podstrešju so našli staromodne lesene smuči in palice. Sprva je bilo teh smučarjev le pet, potem pa vsako leto več. Pridružili so se jim tudi mladi. Sedaj jih je že 30. Pričeli so tudi tekrovati na Golteh.

Tako so se pričela državna tekmovanja. Veseli Savinčani, kot se imenujejo, so že dosegli lepe uspehe. Pridružili so se jim še smučarji iz raznih krajev in vsaka skupina nosi svoje ime. Na primer: Nemški gadje, Kamniške grče, Škofjeločani, Rovtarji, iz Bovca pa prihaja skupina Emovs. Med temi smučarji so tudi stari po 70 let. Ti imajo staro opremo in obleko še iz avstro-ogrske vojske. Značilnost vseh smučarjev je, da imajo staro opremo, klobuk, debel suknjič, šal, volnene gamaše in rokavice. V nahrbtniku pa malico: črni kruh, domači savinjski želodec, jabolčnik in še suhe krljce. Tekme največ financirajo sami.

Smučar na sliki je Marjan Pačnik z Razborja

Vseh tekmovalcev je že preko 30. Tekmovat hodijo tudi v druge kraje – na Veliko planino, v Škofjo loko, Kropo, Cerčno in Predmejo blizu Italije. Vedno ko gredo tekrovati v drug kraj, gredo pred tekmo skozi mesto v povorki. Vsako leto na velikonočni ponedeljek imajo zadnje mednarodno tekmovanje na Kaninu. Tu se jim pridružijo tudi Italijani, Avstrijci in Čehi. Vseh je tu od sto do sto

dvajset. Sem pa se pridejo pokazati tudi »pležuhi« iz Selnice ob Dravi, vendar ne tekmujejo. Na tekmovanju pa ne sodelujejo le moški, ampak tudi ženske v dolgih krilih. Na Golteh tekmujejo za pečeno svinjsko glavo, seveda pa jim gre predvsem za zabavo in dobro družbo.

Menedžerka

Milena J. Cigler

Moje gospodarstvo je šlo navzdol. Dolgovi, dolgovi, dolgovi, krediti, krediti, obroki, obroki, obroki. Potem se je »pojavi« družinska prijateljica in se javila, da postane naša menedžerka. Mateja ji je ime in je zelo energična. Kot prvi ukrep je navedla, da naj se ne vozimo »brez veze« na teren. »Kje si bila danes?« me zaslišuje. »Šla sem po živež v Šentjanž!« »Šentjanž je predaleč! In po živež bosta s hčerko hodili enkrat na teden, da se varčuje z bencinom.« Lani sva pripeljali majhnega medvedka vnukinji za rojstni dan. Ta medvedek je zdaj pravi medved, le da je iz družine psov. Mešanec med bernardincem in bernskim planšarjem. Spet Mateja: »Ta zverina bo šla v azil, ker ga ne bosta imeli s čim hraniti! To je predrago!« Žalostno se s hčerko spogledava. Kaj hočemo, to je res! Drugo jutro mu razlagam: »Roni, moral boš v azil, ker te ne bova mogli več oskrbovati!« Roni me gleda, kot bi mu kdo umrl. »Saj bo tam tudi v redu, imel boš kletko in

prišel boš k prijaznim ljudem!« Nič! Ne je! Leži kot klada. S hčerko rečeva: »Naj bo, kar hoče, bova pa našli sponzorje za hrano te lepe živali!«

Ronija bolijo ušesa, cvili, ko se ga dotaknem. Kaj zdaj? Kličem stare znanke veterinarje. Prijazna veterinarica mi obljubi, da preide drugi dan ob desetih. Drugi dan ob devetih kliče Mateja: »Pridem na kavo, danes sem še prosta.« Ojoj, ojoj, kaj pa zdaj! Kako naj to uskladim? Kličem in prestavim pregled psa za pozneje! Mateja je že tu. Na mizi imam kuverto podjetja, kjer sem kupila nov štedilnik. Pišejo, da ga bodo odpeljali, če dveh obrokov ne plačam takoj. »Kaj je to?« vpraša Mateja. »Nič, ponujajo mi belo tehniko, ker bodo zaprli trgovino in sem lani nekaj kupila pri njih.« »Aja,« si oddahne. Jaz pa tudi. Izpod prta še kuka kuverta »Slovenske knjige«. Hitro jo porinem pod prt. Saj mi odvetnik grozi, da mi bo dal izvršbo za neplačane knjige.

Ko Mateja odide, si oddahnem, se usedem in napišem pismo bratu. Njemu pišem le, ko potrebujem denar, tako da se boji mojih pisem kot vrag križa. »Dragi bratec! In svakinja! Kako sta? Lepo pozdravljena. Letos sta pozabila poslati pršut in sir! Pravzaprav sta sploh pozabila poslati paket za novo leto. V bistvu sva

opazili, da sta postala pozabljiva! Vseeno vaju imava radi. Prosim, če mi lahko »zrihtata« zimske gume in plačata ta presneti »šporhet«, ki mi ga hočejo odnesti. Upava, da ste zdravi! Moliva za vaju, da bi bila ljubezen in zdravje pri hiši.«

Mateja naredi spisek, kaj nujno potrebujeva od provianta pri hiši. Črta arašidovo maslo, majonezo, kondenzirano mleko (imata kozo!), motovilec (kopljita ga pod snegom!), kolerabo za koze (v gozdu je robidovje) in še in še.

Dobro, naj bo!

Ne moreva pa se odpovedati računalniškim igricama, mačjim briketom, lumpi jogurtom, pravličnim uram, jahanju na Cros Countryju in »človeku ne jezi se«. Da, na splošno je najbolj poceni in neškodljiv »človek, ne jezi se!« Hvala Bogu, rešitev je tu! Človek ne jezi se še Mateja rada igra, in pri tem pozabi na »menedžerske ukrepe!«

Bele Vode

Ivan Rus

Tudi moj oče je prispeval kamenček v mozaik Slovenije; bil je partizan. Kadar smo ob zimskih večerih posedeli okrog mize, je oče rad obujal spomine. Pripovedoval je, kako je s partizani po dolgem in počez prečesal vso Savinjsko dolino. Pot ga je nekoč zanesla tudi k Belim Vodam, tja, kjer je padel naš partizanski pesnik Karel Destovnik - Kajuh. Na partizanščino pa je imel tudi slabe spomine, saj mu je prevečkrat predel pajek v želodcu in pogosto je bil ves ušiv in razcapan. Vse je minilo, pomembno je le, da se je vrnil domov, sicer ne bi bilo ne mene in ne te zgodbe.

Bilo je nekako trideset let po drugi svetovni vojni. Moj oče je živel pri meni. Nekega dne sem se z ženo in z očetom v znamenitem »fičku« odpeljal v črnjanske gozdove nabirat borovnice, saj so tisto leto tam zgoraj bogato obrodile. Nabrane sadeže smo prodali, da bi lahko šli letovat na morje. Prav nam je prišel vsak dinar, da smo plačali za bencin in poravnali druge stroške. Z ženo sva spoznala, da si moramo denar za letovanje na morju prisluziti sami, kajti samo od sebe ne pride nič.

V »črnicah«, kakor pravimo borovnicam na Koroškem, se nismo podali kar tako na slepo. V mali Črni nas je že čakal prijatelj Slavko, ki je poznal te kraje kot svoj žep. Ker se ni bal za svoj revir, nam je pokazal »črničevje«, s katerega je kar viselo. Gromska strela, kako strmo je bilo! Posode so se naglo polnile, hiteli smo nabirat, da še malicati nismo utegnili. Predlagal sem, da si s prigrizkom postrežemo, ko pridemo domov. Nič ne škodi, če obroka ne poješ ob točno določeni uri. Ko so bile naše posode zvrhano polne sladkih gozdnih sadežev, smo se vrnili k avtomobilu.

Očetu sem predlagal, da se odpeljemo čez Sleme do Belih Vod, ker sem si srčno želel videti ta kraj. Seveda je bil oče takoj za to. Kmalu smo prispeli na vrh Slemenca, od koder smo uživali lep razgled na mesto Šoštanj, goro Oljko in dlje na vrhove Posavskega hribovja. Zdaj je naš jekleni konjiček enakomerno drdral po makadamski cesti, po ovinkih in klancih, toda Belih Vod ni hotelo biti. Smo mar zašli na razpotju? Takrat še ni bilo kažipotov ali drugih znamenj, ki bi kazali potniku smeri in razdalje med kraji. Zaupal sem očetu, da pozna te kraje, ker se je tukaj boril kot partizan. Toda od takrat je minilo že mnogo let. Na nekem križišču smo zagledali velike valjaste posode, v katerih so kmetje prevažali mleko v zbirni center. Žena je z občutkom olajšanja,

vendar resno vprašala: »Ali so to Bele Vode?« Oče je postal nekoliko užaloščen, ko je spoznal, da to ni bil kraj, kamor smo hoteli priti. V življenju pač ne gre vse po maslu.

Takrat res nismo našli Belih Vod, zašli smo

in prispeli v Šoštanj. Šli smo okoli zadnjice v žep. V Belih Vodah še nikoli nisem bil. Bo že še prišel čas, da obiščem ta kraj, kjer je padel naš pesnik, ki je med drugim zapisal ta čudoviti verz: »Veš, mama, za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti.«

Koze

KOZA OD NERVOZE
PADE V RAZNE POZE
NOČE SUHE LOZE
PAJKA POŽRE.
PRIDRVIJO OSE
NAVALIJO KOZE
KOZA OSE SNE.
KOZE NE KOZLAJO
MENE PELJAJO
VESELO MEKETAJO
MEK MEK MEK.
RAZSAJAJO OSE
V PAJKOVI MREŽI
KOZA PA RIGNE
IN SE JIH REŠI
MEK MEK MEK.

Poskus poezije nonses po pesmarici pesniških oblik Borisa A. Novaka Oblike srca.

Naraščajoči in padajoči verzi, tudi na temo koz:

KOZA
DVE KOZI
MAMA IN HČI
IN DVE KOZI IN PAJEK
MAMA SE SKORAJ POSLOVI
DVE KOZI PAJEK IN OSE
MAMA KOZA ŽIVČNI ZLOM DOBI.
DVE KOZI, PREMAGAN JE PAJEK
OSE PA SO OTRPNILE, KER JE SNEG.
DVE KOZI IN MLEKO IN PAŠNIK BREG.
MLEKA NI, UGANKA ZA VAS, KAJ SE GODI.
DVE KOZI, MLEKO, SENO IN KOZJI VEK.
SENA NOČETA, HOČETA GRMOVNI IZSEK.
DVE KOZI, GRMOVJE, MEK, MEK.
FRNIKOLE KOZJI DREK.
GRMOVJE SEK, SEK,
ZA ZIMSKI VEK,
KOZJI ČVEK.

Pesmi sta igranje z besedami, tematika je dobro poznana, vzeta iz črtice Moji kozji.

Lahko predstavim še več pesniških oblik, a seveda, vsaka tema ni primerna za vsako pesniško obliko. Toliko za danes. Naslednjič pa kaj novega.

Milena J. Cigler

Kačje življenje

Naj bo vročina ali mraz,
kač bojim se tudi jaz.
A vendar še zdaleč nisem edina,
ki jih kačje življenje kljub vsemu zanima.

Kače so luskarji, red squamata,
vse so mesojede,
zato jim ne diši solata.

Po navadi na preži ležijo
in z močnim pogledom strmijo,
da svoj plen, čeprav večji od njih,
ulovijo,
ga utišajo in zadušijo
ter se zadovoljne in site
sončnim žarkom prepustijo.

V naših krajih poznamo dve strupenjači,
gad in modras
sta skoraj že domači kači.

Čeprav pred napadom delujeta svarilno,
se žrtve ne znamo braniti pravilno.
Osuplost, strah in zvočni preplah so naš odziv,
zato je njun ugriz še toliko bolj grozljiv.

Protistrup zelo počasi,
če sploh, deluje,
telo se brani, išče rešitev,
a na koncu obmiruje ...
in strupeno kačje življenje
se nadaljuje ...

Irma M. Zajc

Hiša

Sem povprečna, starejša hiša,
32 let na istem kraju stojim,
kljubujem času in viharjem
ter se vedno znova za obstoj borim.

Investitorji so vame vlagali,
me večkrat prenovili
vedoč,
da z menoj ne bodo izgubili,
ampak kvečjemu pridobili.

Prav tako so vame ljudi vselili,
ki so kaj kmalu spoznali,
da bodo pod mojo streho varno vedrili,
če bodo z menoj profesionalno ravnali.

Zakaj sem dobro ohranjena ostala?
Vam bom skrivnost izdala!
V meni je bil zasajen močan podporni tram,
ki je bil pokončen in vedno tam.

V ta tram sem trdno verjela,
večkrat sem ga v mislih objela,
mu zaupala skrite želje,
največkrat bojazen,
da me kdo od investitorjev ne zmelje.

A zadnje čase podporni tram popušča,
nesrečna sem, ker dopušča,
da napeljujejo vodo na svoj mlin,
na mene, staro hišo,
ostal naj bi le grenak spomin.

Ljudi bodo izselili v mlajšo, cenejšo hišo
in čeprav je montažna,
cena nenadoma sploh ni važna,
skratka, investicija je lažna.

Moj podporni tram v meni še vedno stoji,
a v srcu čutim, da si močno želi,
da ga nekdo previdno in nevidno izpuli
ter v montažno hišo pritrdi.

Moj čas je, žal, potekel,
brez stanovalcev se bom sesedla,
saj me bosta v notranjosti
vlaga in plesen pojedla.

Irma M. Zajc

Sediva si nasproti

To ni boleče
niti ni naporno.
Potem gre skozi moje misli
tok življenja
kot film
in ne vem,
kdaj je bil
vrh ledene gore
ali se že
utapljam.
Smehljaš se kot
varuh ovc
in tudi mene
uvrstiš v čredo.
Ampak jaz
delam težave.
Žaganjam se
z glavo v zid.
Skačem čez ograjo
in si pulim
volno.
Nikoli ne bom,
kot si želiš,
zato tvoj smehljaj
počasi ledeni,
počasi bo le še razpoka
v času.

Milena J. Cigler

Estetika

Nietzschejevo pojmovanje umetnosti (2. del)

Marta Krejan, prof.

bojeval Evripid (Evripid je bil zadnji od treh velikih tragedov klasičnih Aten – druga dva sta bila Ajshil in Sofoklej). To je novejša atiška komedija. Evripid je s tem, ko je na oder spravil gledalca, tja postavil tudi povprečnost in banalno vsakdanjost. Gledalec je tako opazoval in občudoval samega sebe, svoj alterego, dvojnika, in se pri tem navduševal nad "svojimi" retoričnimi sposobnostmi. Nietzsche vidi v tem padec polbogov v tragediji do pijanih satirov v komediji. Z odpovedjo tragediji so se Grki morali hkrati odpovedati veri v nesmrtnost.

Evripid ni razumel svojih predhodnikov in tragedije, vendar pa ni bil edini. Sokrat (eden najpomembnejših filozofov, Atene, 470–399 pr. n. št.; znan po reku: Vem, da nič ne vem.) je obsodil umetnost v imenu modrosti. Znanost je prišla v Sokratovi podobi in je uničila mit, s tem pa izrinila poezijo z njenih idealnih tal. Estetika (kot presojanje o lepem in grdem) namreč apelira na instinkte, in sicer tam, kjer se najhitreje odločajo, tako da jih razum ne more prehiteti. Sokrat pa je s svojim prihodom in apeliranjem na razum zrušil ta sistem. Metafizično tolažbo, ki jo je bilo moč čutiti v starih tragedijah in brez katere si ni mogoče razložiti veselja ob tej umetnosti, je zamenjal »déus ex máchina« (pogosto prolog pripoveduje bog, zaradi česar gledalstvo izključi kakršen koli dvom o resničnosti mita).

Sokratova smrt

Vir: <http://faculty.washington.edu/smcohen/320/SocratesDeath.jpg>, pridobljeno 27. 10. 2009

Odkritje tragičnega za Nietzscheja ne pomeni resignacije v smislu pesimizma, ampak potrjevanje življenja samega. Dionizično zanj pomeni pritrjevanje življenju in voljo po njem tudi v najtežjih trenutkih, kar pripelje do razumevanja tragičnega umetnika: ".../ najvišja umetnost v potrjevanju življenja, tragedija, se bo prerodila, ko bo imelo človeštvo za seboj zavest najtrše, pa najbolj nujne vojne, ne da bi od tega trpelo .../" (Nietzsche, 1989, 210).

Več kot očitno je, da je glasba tista umetnost, ki ji Nietzsche pripisuje največjo vrednost. Žal je slikarje omenil le v kratkem odlomku v *Volji do moči*, pa še tukaj jim očita, da so posnemovalci, ki ljubijo oblike zaradi tega, kar izražajo, ne zaradi njih samih. Imenuje jih "sinovi učene, trpinčene in reflektirajoče generacije, ki mislijo samo na to, kako bi očem pripravili praznik" (Nietzsche, 1991, 463). Čeprav tudi samega pisateljevanja ne omenja prav dosti (nekajkrat lahko zasledimo Goetheja), je vseeno razvidno, da ga precej bolj ceni kot slikarstvo.

Našla sem še eno stvar, ki me pri, sicer vedno bolj zanimivem filozofu, vznemiri v negativnem smislu. Gre za vlogo ženske v veliki omogočevalki življenja, kakor Nietzsche sinonimno imenuje umetnost. V vsem, kar ni delo, lahko pride ženska do popolnosti, kajti edini umetniški nagon, ki ga ima, je ta, da hoče ugajati. S svojim pisateljevanjem, umetnikovanjem, ki se ga je lotila šele v 19. stoletju, je začela izgubljati instinkt. "Zakaj neki?" se sprašuje antifeminist v Nietzscheju (Nietzsche, 1991, 458). Takemu dodeljevanju vloge ženski v umetnosti lahko rečem le neumnost, ki kviri Nietzschejev visok ugled v mojih očeh.

Da pa ne bom končala svojega pisanja z negativnimi občutki, želim predstaviti še same umetnike, kakor naj bi "izgledali" po Nietzschejevo. Zdi se mi škoda razdirati tako zanimivo formulacijo in jo interpretirati po svoje, zato navajam dobesedni citat. Takole lahko preberemo v *Volji do moči* na strani 445: "Umetniki, če so za kaj, so (tudi telesno) močno nabiti, prekipevajoči, živine, čutni; brez posebne pregretosti spolnega sistema si ni mogoče misliti nobenega Rafaela ... Tudi delanje glasbe je nekakšno delanje otrok; deviškost je samo ekonomija umetnika in prav gotovo se tudi pri umetnikih rodovitnost konča z močjo plodnosti ... Umetniki ničesar ne vidijo tako, kakor je, temveč polneje, preprosteje, močnejše: povrh tega jim mora biti lastna nekakšna mladost in pomlad, nekakšen habitualni opoj v življenju."

Verjetno sem zdaj avtorju dolžna opravičilo, ker sem mu prej pripisovala negativno konotacijo glede slikarjev, saj iz tega citata le lahko razberem določeno vrednost, ki jo pripíše Rafaelu kot umetniku, vseeno pa še vedno vztrajam v svojem prepričanju, da bi moral slikarstvu nameniti vsaj malce več časa.

"Dioniz govori v Apolonovem jeziku, Apolon pa nazadnje v Dionizovem: s tem pa je dosežen najvišji cilj tragedije in umetnosti nasploh." (Nietzsche, 1995, 124)

S to simbolizacijo bratovske zveze dveh božanstev je pravzaprav izraženo tisto pglavitno, kar zadeva problematiko bistva umetnosti. Skozi vso proučevanje Nietzschejevega problematiziranja in iskanja odgovorov nas spremlja duh apoliničnega in dionizičnega, četudi ju izrecno ne omeni. Zdi se mi, da me je že na začetku "okužil" z Apolonom in Dionizom, saj se ju v nadaljnjem razmišljanju nikakor nisem mogla več otresti. Pa ne, da bi se hotela; ta mit s svojo mističnostjo in neoprijemljivostjo je tako privlačen in pravzaprav integralni del umetnosti, da se prav čudim, koliko dela je bilo potrebnega, da sem to doumela.

Nasprotje dionizičnega in apoliničnega v duši Grkov je še vedno uganka, čeprav sem ugotovila (kar ni bilo težko, saj je Nietzsche eksplicitno navedel), da je ravno ta kontradikcija esenca umetnosti: volja za negotovost, grozotnost, mnogoterost, ki se lomi ob volji za mero, urejenost in enostavnost.

Literatura:

Nietzsche, F. (1995). *Rojstvo tragedije iz duha glasbe*. Ljubljana: Karantanija.

Nietzsche, F. (1989). *Somrak malikov, Primer Wagner, Ecce homo, Antikrist*.

Ljubljana: Slovenska matica.

Nietzsche, F. (1991). *Volja do moči*. Ljubljana: Slovenska matica.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: DZS, 1994.

Kunzmann, P., Burkard, F., Wiedmann, F. (1997). *Atlas filozofije*. Ljubljana: DZS.

Iz zakladnice narečnih besed

Ida Robnik

Naš nekdanji sodelavec Miha Pušnik že nekaj let zbira in zapisuje narečne izraze iz našega okolja ter besede, ki smo jih prevzeli iz tujih besednjakov, in jih razlaga. Neštete uporabljamo v vsakdanjem pogovornem jeziku in jih tako ohranjamo žive. V naslednji izdajah Viharnika jih bomo objavili, morda pa je med vami še kdo, ki bo zbirko dopolnil.

Besede v vsakdanji rabi v našem okolju

šlutast – nespreten

rehnga – obračun

se bom popečov – se bom potrudil oz. si prizadel

špegli – očala

špegu – ogledalo

tištuh – namizni prt

cmerna – objokan človek

špasen – čuden, neobičajen

perovnik – lesena, nazobčana deska za pranje perila

štancl – tnalo za sekanje

šrajbtiš – pisalna miza

tabernakel – v cerkvi oltarna omarica za posvečene hostije

štokrli – stol brez naslonjala

šamarli – pručka

žesl – stol z naslonjalom

vajeti – povodci za konja, usnjeni

gajžla – bič za priganjanje konja

tegl – lonec za rože

kolovrat – vreteno

štecl – glinasta posoda za peko kolača

šarkl – okrogla potica iz »šteclna«

pleve – luskinke od žitnih zrn

čurast – ne steče mu delo

špičit – šiliti, ostriti, tudi nagajati komu

škrnecl – vrečka iz papirja (ekološka)

coprnica – čarovnica, ženska

štercat – potepat se

zalotil – videl (ujel) pri dejanju

šlampa – površen, neurejen človek

zakolofiril – zašel s poti, ni šel po pravi poti

zašvajdral – pri hoji ga je zaneslo

šporhert – štedilnik na drva

širakl – grebljica za pepel

oringel – uhan

potopan – vztrajen

šparat – štedit

špilat – igrat

si aklšen – nejevoljen, izbirčen

škrebela – praska

košta – hrana

gemitlih – lagodno

okrepčilo – poživitev

slajs – nalašč

žleht – poreden

ipičen – razdražljiv

čemern – otožen

poscan – polulan

na knap – na tesno, na trdo

tavbi – golob

par barti – nekajkrat

osn – osem

kumpla – povodec

zanucat – porabit

manirlih – vljuden

Se nadaljuje v naslednji številki

Pečnikove frate

Dr. Franc Pečnik

Beseda frata pomeni golosek drevja na površini gozda, ki presega velikost 1 ha. Prve goloseke na Koroškem beležimo v obdobju fevdalizma, to je čas stoletne koncesijske pogodbe med državno oblastjo in koncesionarjem. V večini primerov je to bila grofova gospoda, ki je določena območja vzela v stoletni zakup - bodisi gozdne bodisi kmetijske površine. V gozdovih so najprej začeli s celostnim posekom gozdnega drevja vse do debeline 5 col (15 cm prsnega premera). Sedež koncesijske uprave za marko HZ Kärnten (Koroško) je bil v Beljaku (Villach), za marko HZ Steirer Štajerska pa v avstrijskem Grazu. Fevdalno koncesijsko območje so nato razdelili na manjše pokrajine, katere so zaokrožale koncesijske okoliše.

Za območje Ojstrice je bil koncesionar grof Kienberg iz Podjune, za štajerski del pa grof Sabath iz Wiesa, ki je dal postaviti delavsko naselje v kraju Sobota. Meja med območjema je potekala vzdolž potoka Velka do cerkve sv. Urbana. Po koncesionarjih sta tudi imeni Kimperk in Sobota. Grof Kienberg je delavce za posek in spravilo lesa priskrbel iz Podjune, grof Sabath pa iz območja okolice Maribora in Slovenske Bistrice (Grof Stems). Zato sta se na teh delih ohranili koroška in štajerska govorica. Golosek je bil pod oblastveno kontrolo izvedbe in obnove zarasti površin.

Površino poseka je bilo treba obvezno pripraviti za ponovno pogozditev; tako so pri poseku ostanke lesa (vejevina, vrhači, trhel les) zložili v podolgovate kupe in jih nato posušene v jeseni ali spomladi sežgali ter zagrebli v zemljo. Po požigu so skupaj posejali semena rži in iglavcev, da je setev vzklila.

Za odpremo napadlega lesa so izrabili vodo v potokih (kluže in mošniki). Spravilo lesa od panja do brežine potoka pa je bilo ročno, s cepinom ali živinsko vprego, s spravljenimi klini (štraf hakli). Ko je bila golosečnja pri kraju, so delavci postali iberžniki (odvečni). Da brezdelna tragedija ne bi bila prekrita, je vazal nudil delavcem trajno poselitev območja. Oblikovali so se celki (dovolj velike površine zemlje za samooskrbo) od 10 in nad 100 ha v višjih legah, s prisotnostjo vode, zemlje za obdelavno možnost in strmejšje lege za gozd. Nekatera hišna imena spominjajo na koncesijsko obdobje: Podrčnik (pod drčo), Žišpret (Schiht brett), Deska dnin, Lonhter (izplačilo zaslužka), Goler (golosek), Kališnik (kall - posek) itd. V obdobju K in K (Kaiser und Königreich) je bilo fratarjenje na gozdnih površinah

vsakdanja stvar, in sicer po Wagnerjevem načinu. Gozdna površina se je razdelila na sto delov, po potrebi se je glede na stoletno obhodnjo izvedel golosek z obvezno zasadtivjo sadik iz drevesnice (Flanz Garten Pungart). Tako so na površinah goloseka preprečili zapleveljenje in omogočili ponovno zarast drevja. Glede na minuli čas od koncesionalnega poseka do konca druge svetovne vojne se je na obravnavanem območju najmanj petkrat izvedel golosek v obsegu kontrole gozdarjev in obvezne površinske pogozditve v okviru predpisov vladavine K in K.

Zanimivo je, kako in zakaj so nastale Pečnikove frate. Že na fakulteti smo metodo fratarjenja obsodili kot preživel način gospodarjenja z gozdovi. V dravograjski občini sem bil odgovoren za vodenje in razvoj gozdarstva. Revirni vodja me je obvestil, da je na območju Košenjaka nastal vetrolom drevja na veliki površini. Takoj smo pristopili k odpravi

Košenjaki: Pogled, tam so Pečnikove frate! Ne imej me za norca, nič ne vidim!

posledic. Ko je bil vetrolom saniran, sva z revirnim vodjem Gostenčnikom ocenila opravljeno delo sečneje in spravila lesa. Na vetrolomni površini nad 3 ha so ostali le redki stari borovci.

Padla je odločitev za posek tudi teh, s pomladansko pogozditvijo celotne površine. V radeljski drevesnici je bilo nabavljenih preko 3.000 sadik iglavcev, ki smo jih na poseki posadili in glej, letna pripeka jih je vzela: vse je bilo rjavo in suho. Drugo leto spet suho in rjavo, čeprav je bila sezona še kar deževna. Polomil sem ga s posekom, sem si priznal. S pohorske strani je golosek opazil predstojnik v Ljubljani in grajal gojitelje na upravi v Slovenj Gradcu. Proti meni se je sprožil »halo efekt« znotraj in zunaj meja gozdnega gospodarstva, tudi centralni delavski svet je obsodil moje dejanje, pa še več, da sem nemško tehnologijo vodenja toka dela na centralnem skladišču lansiral v Postojno - smešno!

Frate so po petih letih travno ozelenele in med visoko travo je bilo na gosto sadik iglavcev; danes je na poseki gost letvenjak poraščenega drevja.

Na danem primeru lahko ugotovim, da tudi obsodbe vredna metoda fratarjenja ni od muh. Posejana rž, pomešana z gozdnimi semeni, je nudila zatočišče vzklilim sadikam, da so preživele v ekstremnih razmerah.

Ko s pohorske strani opazujem svoje zarasle frate, si rečem: Prav si ravnal. Obhodnja gozda se je pač za nekaj let zavlekla.

Fevdi na slovenskem ozemlju: HSM (herzogtum marke) cesarjeva marka, Koroška s sedežem v Beljaku, Štajerska s sedežem v Grazu in na Ptuj, celjska marka, kranjska marka z Istro s sedežem v Ljubljani in julijska marka s sedežem v Gorici in Ogleju

Pričakovanja v letu 2010

Bernarda Dretnik, samostojna premoženjska svetovalka

Prihodnost pripada tistim, ki znajo, ki imajo voljo in dovolj moči, da stvari spreminjajo in izboljšajo.

Prihaja čas, ko bomo spet bolj cenili dejanja kot besede.

Stopili smo v leto, za katero si želimo in upamo, da bo boljše od preteklega. A pozor, upanje ima globoko dno. In večje ko je upanje, globlje je dno. Kljub temu večina samo upa. Upa, da jih bo cepivo rešilo pred gripo, sindikalisti upajo na rešitev pred brezposelnostjo, delodajalci na rešitev pred nizkimi osebnimi dohodki, banke pred nelikvidnostjo, igre na srečo pred siromaštvom in država na rešitev pred nizkimi pokojninami. Resnica pa je, da kdor živi v upu, umre v obupu!

Zato namesto upanja živite zdravo in vaš imunski sistem bo dovolj močan, da bo obračunal z vsakim virusom. Postanite delodajalcu nepogrešljivi, dajte mu razlog, da vas obdrži, in če bo vaše delo zanj pomenilo dodatno vrednost ali inovativnost, vas bo gotovo dodatno nagradil. Če boste redno in pravilno varčevali ter živeli po naravnem standardu, boste imeli vedno dovolj denarja, in če boste verjeli, da vam 10 eur na mesec na vašem varčevalnem računu lahko prinese več kot pa 0,000065-odstotna možnost dobitka na lotu, se vam tudi siromaštva ni bati. Če boste začeli varčevati pravočasno oziroma takoj, bo tudi vaše tretje življenjsko obdobje bogato nagrajeno.

In kaj nas čaka v letu 2010? To je leto tigra, ki naj bi se silovito začelo in slabotno končalo. Tigrovo leto je namreč zaznamovano s prepiri, v katerem se menda maščuje vsaka nepremišljenost. Izgubljalo in pridobivalo se bo premoženje. Skratka, čaka nas aktivno, agresivno in strastno leto! To utegne biti psihično zelo naporno za vse, ki bodo brez jasnega dolgoročnega finančnega cilja in načrta. Za vse druge pa bo to obdobje prava poezija! Številnih naložbenih priložnosti v prihodnje sami verjetno ne boste opazili, ker boste svojo pozornost namenjali svojemu strokovnemu področju, zato mislim, da bo prihodnje leto pravi čas, da sebi in svojemu premoženju privoščite osebnega premoženjskega svetovalca. Z njim boste lažje izbrali pravilen način varčevanja, s katerim boste lahko optimalno uredili svojo osnovno socialno varnost, kar najbolj izkoriščali prihodnjo volatilitnost kapitalskih trgov, optimalno poskrbeli za svojo dovolj visoko pokojnino, pravočasno zaščitili kupno moč svojega premoženja in se veselili ustvarjenih dobičkov.

Humor

Zlatko Škrubej

Nespremenjena čustva

Srečata se prijateljici, pa vpraša ena: Slišala sem, da si razdrila zaroko z Feliksom?

- Prav si slišala. Moja čustva do njega so se spremenila.
- Si mu vrnila zaročni prstan?
- Ne, moja čustva do prstana se pa niso spremenila.

Dober nasvet

Tajnici se pogovarjata: Stane iz računovodstva me je povabil na zmenek. Kaj misliš, naj grem?

- Saj veš, kaj se bo zgodilo. Peljal te bo na večerjo, popila bosta kozarček preveč in potem te bo pod neko pretvezo pripeljal v svoje stanovanje. In tam bo strgal obleko s tebe.
- In kaj naj storim?
- Obleci staro obleko.

Nemogoče

Po treh mesecih seksualnih užitkov je ona rekla: Zdaj bi bil pa že čas, da me predstaviš svoji družini.

- Nemogoče.
- Zakaj?
- Žena je v službi, otroci pa v šoli.

Razlike ni

Zvone vpraša prijatelja: Kakšna je razlika med ženo in živo mejo?

- Hm, pojma nimam.
- Je ni. Če ju ne neguješ, odideta k sosedu!

Ne pomaga

Mihlec kihne in mama ga opomni: Ko kihneš, moraš dati roko pred usta.

- Sem že poskusil, pa ne pomaga, še naprej kiham.

Dobro vprašanje

V direktorjevi pisarni zazvoni telefon: Je tam gospod direktor?

- Ja, izvolite.
- Moja žena bi rada vedela, ali naj hlače, ki ste jih pustili v naši spalnici, da kar v čistilnico?

Solze

Mihlec pride v kuhinjo in vpraša mamo: Mami, zakaj jokaš?

- Ker režem čebulo.
- A ti je tako hudo zanjo?

Nima smisla

Pijančka se pogovarjata v gostilni, pa reče eden: Vsak poročen moški bi moral znati pozabiti napake, ki jih je storil.

- Zakaj?
- Nobenega smisla nima, da dva pomnita isto stvar.

Strah

Bojan divja z avtom po avtocesti. Žena zaskrbljeno: Dragi, a se ti ne zdi, da voziš malce prehitro?

- A ne verjameš v najinega angela varuha? On naju čuva.
- Verjamem že, ampak bojim se, da sva ga pustila daleč za sabo.

Pridiga

Martin se vrne od maše, pozdravi ženo, jo prime, dvigne in jo nese gor in dol po hiši. Žena ga zmedeno in hkrati polaskano vpraša: Vam je župnik pridigal o tem, da morate ljubiti bližnjega?

- Ne, rekel je, da moramo nositi svoja bremena in križe.

Tisoči rojeni dojenček

Franc Jurač

Deček Tilen, ki se je rodil zadnji dan lanskega leta, 31. decembra 2009, ob 13.46 uri na ginekološko-porodniškem oddelku slovenjegraške bolnišnice, je bil tisoči novorojenček v lanskem letu. Srečna mamica je Sonja Lampreht iz Gaberk pri Šoštanju. Mamico Sonjo in novorojenčka Tilna je v bolnišnici obiskal Matjaž Zanoškar, župan Mestne občine Slovenj Gradec, in jima ob čestitki izročil darilo.

Urh je prvi prijokal na svet

Franc Jurač

Prvi novorojenček v letu 2010 je v Slovenj Gradcu na novega leta dan prijokal na svet ob 12.21. Dečka Urha je povila mamica Anika Martinc iz Mislinje. Ob rojstvu je bil težak 2.660 gramov in velik 47 cm.

Srečnima mamicama iskreno čestitamo!

Praznovala sta biserno poroko

Franc Jurač

Stanislava in Karel Martinc s Kozjaka pri Mislinji sta praznovala biserno poroko, 60 let skupnega zakonskega življenja. Njuna življenjska pot je bila težka, saj sta morala vse življenje pridno delati na veliki in strmi kmetiji. Danes sta vesela in srečna, da sta dočakala ta redki in visoki življenjski jubilej.

Ob praznovanju biserne poroke jubilentoma iskreno čestita tudi Viharnik.

Voščilo

*Glej, že leto staro na izteku
in zdaj novo čisto mlado se je naredilo,
kot kopreno nevidno čez in čez bi potegnilo,
STAREGA več ni,
NOVO pa bo z jutrom novim vzšlo.*

*Vzšlo bo mlado rosno zaželeno,
kot bilo bi dete malo v zibel položeno.
Rad bi pesem vam zapel,
ne le v jutro NOVO, v letu vsem
2010 bi želel:*

*Bodite SREČNI dneve vse!
Naj noben oblak temačni
sonca vaše sreče ne zastrel!
Veter naj veselja z lic
nikoli ne izbríše,
nevidna roka naj življenja
niti vse z LJUBEZNIJO ZARIŠE!*

Vančy

Bilo je nekoč

Vančy

V neki čudoviti majhni deželi se je zgodilo. Komaj se je poglobila ujma velike vojne. Še je tu in tam švistnil strupeno strašen plamen čez deželo. Ljudje so si takrat šepetaje pripovedovali, tudi tu so jih na stotine v to brezno zmetali. Drugače pa je le nastopil mir in ljudje so bili srečni, vsi polni delovne vneme so se zagrizli v delo in vedno bolj zmagovali. Bili so sicer še lačni, a so drug drugega vzpodbujali: »Samo da je mir, pa če jemo tudi samo krompirjevo juho, pa četudi samo to in skorjico suhega kruha, da je le MIR!« Kar naprej so to ponavljali in z istim refrenom vzgajali generacije. Samo da je mir, so nam govorili.

Pridni, kot so bili, so zgradili hiše, vasi, ceste, mesta, bolnice in katedrale. V svoji skromnosti in delovni vnemi so bili neizmerno srečni in še celo v sreči so med seboj tekmovali.

Jedli so vse boljše in boljše, kot da bi oni nikoli krompirjeve juhe ne poznali. Svoje domove, ceste, vasi in promenade so okitili s tisočeriimi lučmi, da je vse odsevalo njih blišč in bogastvo daleč naokoli in še čez. Otroke so pričeli ljubkovati in razvijati čez vse meje razuma, govoreč: »Kaj da jim ne bi vsega tega dali, naj oni uživajo, ker mi nismo imeli!«

Le na eno malenkost so pozabili, v svoji ihti in nenehnem drilu so ljubezen pozabili zaviti k darilu.

Takrat se je pa zgodilo. Deželica je bila še vedno majhna in čudovita. MIR je še vedno trajal ali pa že nič več. Otroci, ki so jim toliko dali, so jim pričeli govoriti: »Zakaj se pa tako pehate in hvalite, za nas pač vi niste bog ve kaj storili?!« Takrat so se ljudje iz čudovite majhne dežele ustavili in globoko zamislili: »Ali nismo bili takrat ob krompirjevi juhi bolj srečni?«

Ob praznikih vam želim veliko resničnega MIRU in SREČE v čudoviti majhni deželici. Predvsem pa pristnega veselja, četudi le ob krompirjevi juhi!

Spomin

Enajstega januarja je minilo dve leti, odkar nas je zapustil dragi mož, oče, dedek in pradedek

Ludvik Tasič
s Kozjaka

Hvala vsem, ki obiskujete njegov grob in prižigate sveče!

Žalujoči: žena Angela, sin Stanko, hčerke Jožica, Milka, Majda, Helena in Ida z družinami

Spomin

Anton Pavlič
1946–2009

Čprav utihnil je tvoj glas,
spomin nate greje nas,
usoda je tako hotela,
da tebe nam je vzela.
Tvoj večni dom pa rože zdaj krasijo
in svečke ti v spomin gorijo.

Bog ti je naložil velik križ, a potrpežljivo si ga nosil vse do zadnjih dni. Mi vsi smo molili, jokali, prosili ljubelega Boga, da križ ne bil bi pretežak zate.

V mesecu januarju mineva leto dni, odkar nas je po hudi bolezni za vedno zapustil ANTON PAVLIČ iz Gor. Doliča 39.

V naših spominih boš ostal za vedno, saj si v svojem življenju naredil veliko dobrega. Čprav čas hitro mineva, spominov ne izbriše nikoli.

Počivaj v miru, dragi Tone, vedno sveže cvetje in prižgane sveče na tvojem grobu so dokaz, kako smo te imeli radi in kako te pogrešamo.

Žalujoči vsi tvoji
Vsem, ki stojite ob njegovem grobu, prižigate svečko in se ga spomnite, iskrena hvala.

Anton Korat,
po domače Viedl

Ko krila črna čas spusti,
vzame vse, le spomin živi.
Stopinj ni več, ne smeha ne besed,
pustili ste le ljubezni sled.

V beli zimski idili, ko v času adventa s prižgano prvo svečko, ki pomeni žarek upanja, z drugo, ki je žarek poguma, s tretjo, žarkom veselja, in četrto, ki je žarek rešitve, pričakujemo skrivnostne božične trenutke, nas je dosegla, presenetila in pretresla žalostna vest, da se je končala življenjska pot dragega moža, očeta, dedka in brata Antona Korata.

Naše življenje je kot štirje letni časi pomlad, poletje, jesen in zima. Pomlad življenja gospoda Antona se je začela 9. junija 1927 pri Viedlu v Svetem Danijelu. Osnovno šolo je obiskoval v Trbonjah, svoje srečno otroštvo pa preživel v družbi štirih sester in brata, s katerimi je delil svoje lepe življenjske trenutke. Tu je kot mlad fantič moral poprijeti za vsako kmečko delo. Preizkušnja vojnega časa ga je opeharila za radosti mladostnih dni, hitra smrt očeta pa za znanje, ki si ga je želel nabrati v kmetijski šoli. Tako je skrb za nadaljnji razvoj in rast družinske dediščine ostala na njegovih plečih. To nalogo je do zadnjega diha uspešno opravljal, saj nikoli ni bežal od odgovornosti.

Oči gospoda Antona so se ustavile tudi ob smrečicah drugačne postave. Prišlo je njegovo poletje. Srce mu je začelo biti hitreje, misli so odtavale v svet ljubezni, ko je pri Ravlanu v Otiškem Vrhu spoznal svojo bodočo ženo Micko. Čustva so bila tako globoka, da so mladi par leta 1959 popeljala pred oltar. Zakonsko srečo sta zaorala na njegovem domu, kjer so z rojstvi ognjišče ogreli Danica, Janja in Toni. Prav tako so sadovi njegovega dela vidni na obnovljenih gospodarskih poslopijih in hiši. Njegov oddih je bila nedeljska maša, kjer je črpal moč in iz besed evangelija dobival tolažbo, da bodo vsa dela, vsa odrekanja neke imela pravo ceno in smisel. Kar nekaj let je bil cerkveni ključar in domačija je ob veliki noči odprla vrata za blagoslov jedil. Ustvaril je topel in varen dom, v katerem ni manjkalo maminega naročja in očetovega zavetja, tudi potem ne, ko so otroci odrasčali, uspešno iskali poti v življenje in ustvarjanje novih družin. Očetu se je sreča še podvojila, ko je postal dedek vnukom Janji, Kristini, Ani, Nastji, Mateji, Tini in Tadeju.

Njegove sledi delovanja so močno zapisane v kmetijstvu, gozdarstvu in zadrugi. Najdemo ga med tistimi, ki so pričeli orati ledino pri ustanovitvi zadruge v Trbonjah, kjer je bil tudi predsednik. Ob združitvi zadrug je vseskozi deloval v vodilnih organih zadrugnega sveta (in bil tudi njegov predsednik). Spoznali so ga za človeka z veliko širino svoje razgledanosti in kot dobrega poznavalca razmer na podeželju. Bil je tudi v organih Zadrugne zveze Slovenije, Koroške hranilnice in takratne Zveze hranilno kreditnih služb. Za svoje neizbrisne sledi v slovenskem zadrugištvu je prejel priznanje Zadrugne zveze.

Delo gospoda Antona se ni odražalo samo v kmetijstvu in zadrugištvu. Vitalen, zagnan, poln ustvarjalne energije je bil aktiven tudi na drugih področjih. Tako je deloval v krajevnem odboru Trbonje, v občinskih odborih in kot delegat v državnem svetu. Izkušnje in spoznanja je s pridom izkoristil in pridal velik prispevek na področju izgradnje elektrifikacije. Kot predsednik je deloval tudi pri Zvezi borcev in za svoje delo dobil priznanje oz. plaketo Zveze borcev. Nemalo je bilo ljudi, ki jih je z besedami slovesa pospremil na njihovi zadnji poti.

Pred dobrim mesecem sta z ženo praznovala zlato poroko. A je bolezen posegla vmes, da jima otroci niso mogli pripraviti slavja v tolikšni meri, da bi se lahko vsaj malo oddolžili za vse, kar sta storila zanje in za svoje vnuke, na katere je bil Anton tako ponosen. Zadnje mesece je le potrpežljivo prenašal prisotne bolečine ob hitro spreminjajočih se bolezenskih težavah. Zadnje dni je le še s težavo pogledal po svoji domačiji, po svojem svetu, delovnem mestu. Čutil je bližino zadnjega slovesa.

Prišla je zima. Njegova duša je kakor ptica zapustila telo. Luč dneva je izginila v temo. In z njo je ugasnilo njegovo plodno življenje.

Viedl Toniju v slovo

V vrhovih smrek veter še šumi,
domačija tvoja še stoji,
le na pragu tebe, Toni, več ni.
Ni tvojega širokega smehljaja,
tvojih toplih ne besed, ki naprej bi nas
vabile.

A prijatelj dragi,
med nami dolgo še tvoj široki bo smehljaj
živel.

Dokler bo veter v vrhovih smrek šumel
in prag bo domačije tvoje stal,
med nami bodeš ti
in ljubezen vsa,
ki si jo ti nam dal,
v spominu lepem nate bo živela.

Spomin

Pavla Križan

11. 12. 1916–24. 10. 2008

Nikoli se ne vrneš, nikdar!
Samo tišina si,
mir in tista ljubezen,
ki večno traja,
ki se pretaka.
Nikoli se ne vrneš...

Dne 24. oktobra 2009 je minilo eno leto,
odkar je zapustila ta svet moja draga mama.
Odšla je tiho, s smislom za lepoto.

Čas celi vse rane, uravnava, blaži, prah
pozabe počasi zbledi in se nabira, a spomin
na mojo pokojno mamo še živi, ravno tako
tista neuničljiva ljubezen, ki ostane za
zmeraj, zato je prav, da hvaležnost do drage
pokojnice še naprej izkazujemo.

Hvala vsem, ki se je spominjate in mislite
nanjo, za kratek hip postojite ter prižigate
sveče ter sodelujete pri svetih mašah.

Teta Amalija, sin Janez in sorodstvo

Janez Križan

Marija Merzdovnik

1921–2010

V januarju so se krajani Dovž in okoliških
krajev poslovili od Marije Merzdovnik,
Muševne mame oziroma Inčkove Minke, kot
so jo poznali njeni prijatelji in znanci,
zgodne, preproste, nadarjene kmečke žene
in matere, ki so ji bile krščanske vrednote
temelj in usmeritev življenja.

Rojena je bila 10. januarja leta 1921 materi
Pavli Planinšec. Mladost je preživela kot
posvojenka v dobri družini pri Inčkovih v

Dovžah. Tam je ostala vse do 31. maja 1947,
ko je spoznala svojega življenjskega
sopotnika in bodočega moža Rudolfa
Merzdovnika. Radost in veselje je leta 1948 v
družino prineslo rojstvo prvorojenke hčerke
Pavle. V zakonu pa je podarila življenje
šestim otrokom, trem fantom in trem
dekletom. V številni družini so bile vrednote
življenja vera, molitev in božji blagoslov.
Velikih materialnih dobrin ni bilo, vendar so
imeli vse, kar je bilo potrebno za življenje.
Bilo pa je v družini duhovno bogastvo, ki
usmerja življenje k pravi vrednotam.

Marija je kot mlado dekle prepevala v
cerkvenem zboru župnije v Dovžah in se ob
napornem kmečkem delu rada udeleževala
pevskih vaj vse do pozne starosti.

Z veseljem je delala na žitnih poljih in
travniki, kjer je ob večerih po napornem
delu zadonela slovenska narodna pesem.
Znala je opazovati naravo in življenje v njej.
Knjiga je bila njena prijateljica; veliko je
brala in se tako izobraževala. Imela je
izreden dar pripovedovanja življenjskih
dogodkov, ki jih je zapisovala. Zاپise lepih
spominov na življenje, ki je teklo v radostih
in težavah, je izdala v knjigi 'Zgodbe
mojega življenja' v svojem
petinosemdesetem letu življenja.

Marija Merzdovnik je med vojno veliko
pomagala partizanom, zlasti ranjencem, saj
je bil med partizani tudi njen fant bodoči
mož. Bila je članica raznih organizacij: Zveze
borcev, Rdečega križa, Društva upokojencev
in skupine Jesen.

Rada je priskočila na pomoč, naj si bo z
nasveti ali z delom. Kar 35 let je zbirala
mleko, najprej na domačiji Muš, pozneje pa
še v gasilskem domu. Skupaj z možem je
bila skrbna mežnarica v podružnični cerkvi
sv. Urha v Dovžah. Zvonjenje je bilo ročno
do leta 2002, ko so prvič zazvonili električni
zvonovi, kar pa se Mariji ni zdelo enako.

Z leti in boleznijo so pešale njene življenjske
moči in jesen življenja se je nagnila k zatonu.
Zanjo so lepo skrbeli njeni otroci, radi so jo
obiskovali, še zlasti takrat, ko je bila bolna.

Zahvala

Ob izgubi naše drage mame, babice,
prababice in sestre

Marije Merzdovnik, Muševne mame iz Dovž,
se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti,
darovali vence in cvetje, sveče in dar za svete
maše, najlepše zahvaljujemo. Hvala dr.
Leonardi Pirmanšek za večletno skrb in
zdravljenje. Hvala tudi patronažni sestri Ani
Gams za številne obiske na domu. Hvala
gospodu župniku Tinetu Tajniku in gospodu
Cirilu za lep pogrebni obred, govorniku
Stanku Tovšaku za ganljivo izrečene besede
slovesa, pevcem za lepo zapete pesmi v
cerkvi in pred odprtim grobom, godbeniku
za zaigrano melodijo »V nebesih sem doma«
ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika za
pogrebne storitve.

Zalujoči: sestre Kristina, Justa in Pepca,
hčerke Pavla, Lenka in Cilka, sinovi Rudi,
Andrej in Jože ter štirinajst vnukov in
devetnajst pravnukov

35 let folklorne skupine "Rej"

Mira Strmčnik, predsednica Kulturnega društva Šmartno

Folklorna skupina »Rej« Kulturnega društva Šmartno pri Slovenj Gradcu sodi med tiste slovenske folklorne skupine, ki iz leta v leto širijo svoj program z zanimivimi ter vedno znova aktualnimi odrskimi postavitevami.

»Pred 35 leti posajeno "folklorno drevo" v Šmartnem je raslo, se razvijalo in oblikovalo trdno deblo z obilo vejevja in listja. Leto za letom je poganjalo nove cvetove, ti pa so se spreminjali v sočne plodove - v zadnjih letih še posebej slastne. Zato ob tej priložnosti izrekam iskrene čestitke Marici Gostečnik za ustanovitev in dolgoletno vodenje skupine, ter sedanjemu vodstvu, za katerega z gotovostjo lahko zapišem, da ve, kaj počne, in da to, kar počne, počne tako, kot je potrebno,« je v njihovo zloženko zapisal Dr. Bojan Knific, samostojni strokovni svetovalec za folklorno dejavnost pri JSKD RS. Resnično lepa je bila 35. obletnica folklorne skupine "Rej", ki kot živo bitje ustvarja kulturni utrip domačega kraja, občine, Mislinjske doline, Koroške in Slovenije.

Jubilej, ki so ga praznovali, je dokaz, da je tisoče in tisoče ur, prebitih na vajah, že zdavnaj postalo nepogrešljiv del njihovega vsakdanjega življenja in da bi bil brez vsega, kar ponuja sodelovanje v folklorni skupini, marsikdo revnejši. Prijateljstva, ki so se stkala, bodo ostala zapisana v njihovih srcih. Želja po druženju, ljubezni do ljudskosti, petja in žlahtne preteklosti so nitke, ki se nevidno prepletajo. Kaj ostane tako majhnemu narodu v oporo? Globoke korenine naših prednikov, ki so nam dale pečat tako v značaju, besedi, gibu in glasu. Načrtno so raziskovali pesmi, plese, običaje severozahodnega dela Pohorja, torej Mislinjske doline, kjer se štajerski melos preliva v mehkejšega koroškega. To se odraža v pesmih, melodijah in plesih, ki so jih skušali ohraniti in iztrgati pozabi in kot take vsaj delno zapustiti zanamcem.

V svojem arhivu hrani folklorna skupina "Rej" bogato bero pohval, priznanj s tekmovanj, srečanj, revij in med njimi je tudi Bernekerjeva plaketa, ki jim jo je podelil občinski svet Mestne občine Slovenj Gradec. V lanskem letu pa sta

Baba nosi deda v košu, značilna maska Mislinjske doline ob pustnem času

dobila Bernekerjevo plaketo mentorja folklorne skupine Franja in Matjaž Marzel. Bili so ambasadorji slovenske kulture v Avstriji, Makedoniji, Italiji, na Hrvaškem, Madžarskem, Češkem, Slovaškem. Prečesali so slovensko ozemlje in bi lahko rekli, kot je nekoč zapisal pesnik Oton Župančič: "Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti."

Največji uspeh skupine je lanskoletna uvrstitev na državno revijo pod naslovom "Le plesat me pelji" v Beltincih, s pustnim spletom "Hopsasa, drajsasa" iz Mislinjske doline in z zahodnega Pohorja. S prepričljivim nastopom so navdušili tudi

strokovne spremljevalce, ki so jih izbrali, da so zastopali Slovenijo na srečanju najboljših hrvaških folklornih skupin v Čakovcu. Tudi hrvaška komisija je pohvalila dobro koreografijo, sproščenost na odru in dobro zaplesane plese. V soboto, 28. novembra 2009, so slovesno obeležili jubilej z otroško folklorno skupino "Šmartinčki" iz Šmartna pri Slovenj Gradcu, s kvintetom Foltej Hartman iz Šmihela pri Pliberku, tamburaško skupino KUD Oton Župančič iz Vinice in s folklorno skupino COF iz Ljubljane s plesi iz Rezije. Z bogatim, pestrim, predvsem pa žlahtnim programom so navdušili gledalce v nabito polni dvorani Kulturnega doma v Slovenj Gradcu. Sledile so čestitke predstavnikov folklornih skupin z različnih krajev Slovenije, lokalne oblasti in župana Mestne občine Slovenj Gradec in državnega poslanca g. Matjaža Zanoškarja. Ob koncu nastopa pa so podelili še bronaste, srebrne in zlate Maroltove značke.

Ob tem lepem jubileju so nam vsem dali priložnost, da smo se veselili skupaj z njimi. Morda so si kdaj rekli, da imajo vsega vrh glave in da postajajo vaje preveč mukotrpen posel, a so vztrajali. Za ves ta njihov trud, za vse to, kar s svojim kulturnim poslanstvom dramijo v naših srcih in mislih, smo jim hvaležni. Hvaležni smo jim, ker s svojimi nastopi zaljšajo in lajšajo prenekateri trenutek našega življenja.

Naj bo vaše vodilo: S folkloro doslej - s folkloro naprej!

Košu, prav tako značilno masko Mislinjske doline, je treba podkovati

Na jubilejni prireditvi so nastopili tamburaši iz Vinice v Beli krajini

Folklorna skupina Rej

Z rezijanskimi plesi se je predstavila folklorna skupina COF iz Ljubljane

Plesalke v ziljskih nošah

Plesalci folklorne skupine »Rej« v ziljskih nošah

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranečev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:
Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:
Ida Robnik

Uredniški odbor:
Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:
Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:
Franc Jurač

Z leve: Neža Pavlič, Zala Pogorevc, Jošt Luka Pavlič, Ana Pogorevc

Oblikovanje in grafična priprava:
Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:
ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Ker vaš avto ni igrača

Kasko 5 plus zavarovanje starejših osebnih vozil

Prvič v Sloveniji

Da bo tudi vaš avto elegantno (in varno) vozil ...

Značilnosti Kasko 5 plus – za starejša osebna vozila:

1. Cenovno ugodno kasko zavarovanje za starejša vozila od 5 let
2. Zagotavlja povrnitev stroškov v primeru:
  - prometne nesreče,
  - delovanja naravnih sil razen padca snega in ledenih sveč,
  - požara,
  - poškodovanja vozila (izključena je objestnost oz. vandalizem).
3. Vključuje povrnitev škode v primeru:
  - poškodovanja svetlobnih teles, stekel ali ogledal

- neposrednega dotika divjadi ali domače živali
- nastale škode na parkirnem prostoru
- tatvine vozila (tatvine delov vozila niso vključene)

Kasko 5 plus lahko po želji **razširite** tudi na:

- zavarovanje prve škode, s katero ohranite bonus tudi po prvi škodi oz. prometni nesreči, ki ste jo povzročili;
- zavarovanje Brez točk, s katerim ZM krije stroške ponovnega opravljanja vozniškega izpita zaradi odvzema vozniškega dovoljenja;
- 24-urno pomoč na cesti (AXA), da v primeru nesreče ne ostanete sami.

www.ZavarovalnicaMaribor.si
080 19 20

SREČNO 2010

V naših prodajalnah na PREVALJAH in v ŠENTJANŽU nudimo:

- NOTRANJA VRATA,
- IVERNE PLOŠČE,
- RAZREZ, ROBLJENJE IN DOSTAVO IVERNIH PLOŠČ,
- ŽAGAN LES.

LESNA TIP Otiški Vrh d.d.

Prijazni do narave in okolja

(notranja vrata) (iverne plošče) (žagan les)
02 87 50 338 | 02 87 87 589 | 02 87 87 523 | www.lesna-tip.si | info@lesna-tip.si